

Ekonomi ve İhracat Bülteni

Ağustos 2025

immib
İstanbul Maden ve Metaller
İhracatçı Birlikleri

İçerik

Yönetici Özeti	2
Küresel Ekonomi ve Ticaret	3
Türkiye Ekonomisi ve Dış Ticareti	15
Küresel Emtia Fiyatları	35
İklim Kanunu	43
Responsible Destek Programı	45
Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları	46
Yapay Zekâda Küresel Dönüşüm	49

Bu rapor güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen veriler kullanılarak yalnızca bilgilendirme amacıyla hazırlanmış olup herhangi bir yatırım tavsiyesi olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer alan görüş ve değerlendirmeler İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğinin kurumsal yaklaşımını yansıtmamaktadır. İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği bu raporda yer alan görüş, değerlendirme ve bilgilerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle oluşabilecek doğrudan veya dolaylı zararlardan İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği sorumluluk kabul etmemektedir.

Yönetici Özeti

Küresel ekonomik büyümenin 2025'te %3,0, 2026'da ise %3,1 olması beklenmektedir. Bu tahminler, Nisan ayındaki rapora kıyasla sırasıyla 0,2 ve 0,1 puanlık artışa işaret etmektedir. Güçlü önden yükleme etkisi, ABD'de ortalama efektif tarife oranlarının daha düşük gerçekleşmesi, zayıflayan doların da katkısıyla finansal koşulların iyileşmesi ve bazı büyük ekonomilerin mali açıdan genişlemesi yukarı yönlü revizyonun başlıca sebepleridir. Küresel manşet enflasyonun ise 2025'te %4,2'ye, 2026'da %3,6'ya gerilemesi beklenmektedir. Bu değerler Nisan ayındaki beklentilerle oldukça yakın seyretse de ülkeler arasındaki farklılıklar devam etmektedir. ABD'de arz şoku gibi davranan tarifelerin tüketici fiyatlarına kademeli olarak yansıtılarak 2025'in ikinci yarısında enflasyonu yukarı çekebilir. Diğer bölgelerde ise tarifeler, talebi baskılayan olumsuz bir şok etkisi yaratarak enflasyonist baskıların hafiflemesine katkı sağlamaktadır. Ekonomik görünüme yönelik riskler aşağı yönlüdür. Tarife oranlarında olası bir artış, küresel büyümeyi zayıflatırabilir. Ticaret politikalarındaki belirsizlik ve ek tarifelerin yürürlüğe girmesi, ekonomik faaliyetler üzerinde baskı oluşturabilir. Jeopolitik gerilimlerin tedarik zincirlerini sekteye uğratma ve emtia fiyatlarını yükseltme riski devam etmektedir. Ayrıca, artan mali açıklar ve yatırımcıların riskten kaçınma eğilimi, uzun vadeli faiz oranlarını yükselterek küresel finansal koşulları sıkılaştırabilir. Küresel İmalat Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI), Temmuz ayında 0,7 puan düşerek 50,4'ten 49,7'ye gerilemiştir. Endeks, önceki aylarda ABD'nin gümrük tarifelerine ilişkin endişeler nedeniyle erkene çekilen talebin üretim ve yeni siparişler üzerindeki olumlu etkisinin azaldığına işaret etmektedir. Yılın ikinci yarısında küresel büyümeye ilişkin endişeler de endekse yansımıştır.

Küresel ticaret 2025'in ilk çeyreğinde %1,5, son dört çeyrekte ise %3,5 büyüme göstermiştir. Mal ticareti %1,5, hizmet ticareti %1,7 oranında büyümüştür. Ticaret görünümü, politika belirsizlikleri, jeoekonomik gelişmeler ve tedarik zincirlerinin uyum kapasitesine bağlı olarak şekillenmektedir. Küresel PMI endeksi Temmuz ayında 0,7 puan düşerek 49,7'ye gerilemiş ve üretim faaliyetlerinde zayıflamaya işaret etmiştir. Trump'ın 2025 yılı Nisan ayında duyurduğu ve "Kurtuluş Günü" olarak adlandırdığı stratejiye göre, ABD'nin ticaret açığının fazla olduğu ülkelere %50'ye varan tarifeler uygulanması kararlaştırılmıştır. Hedefteki ülkelere 1 Ağustos'a kadar uzlaşma süresi tanınmasının ardından birçok ülke ile uzlaşma yapılmıştır. Birleşik Krallık ile otomotiv ürünlerine ithalat vergisinin %10'a çekilmesi hususunda uzlaşmıştır. Japonya ile otomotiv ürünlerine yönelik mevcut ithalat tarifelerinin %25'ten %15'e düşürülmesi üzerinde uzlaşılsa da çelik ve alüminyum ürünlerine yönelik %50 tarife oranındaki ek vergiler korunmuş ve bu sektörler kapsam dışı tutulmuştur. Endonezya ve Filipinler ile de benzer şekilde %19 tarife üzerinde anlaşmıştır. Aynı zamanlarda Avrupa Birliği de Çin ve Japonya ile temasa geçmiştir. Bu temaslardan 28 Temmuz 2025'te AB-ABD arasında ticaret ve tarifeler üzerine anlaşmaya varıldığı duyurulmuştur. Anlaşmaya göre ABD, AB menşeli çoğu ürün için %15 tavan tarife uygulayacaktır. ABD ilaçlar, yarı iletkenler ve kereste konularında Section 232 kapsamında uygulanan tarifeler ile MFN tarifesiyle oluşan toplam gümrük oranının, AB menşeli ürünlerde %15'i aşmamasını sağlayacaktır. ABD'nin Section 232 kapsamında çelik ve alüminyum için Birleşik Krallık'a %25 istisna sağlayıp onun dışında AB dahil herkeşe uyguladığı vergiyi %50 seviyesinde tutmaktadır.

2025 yılı Temmuz ayında Türkiye ihracatı yıllık bazda %11 artışla 25 milyar \$'a yükselmiş, bu rakam tüm zamanların en yüksek aylık ihracat değeri olmuştur. Aynı dönemde ithalat %5,4 artışla 31,4 milyar \$ seviyesinde gerçekleşirken dış ticaret hacmi 56,3 milyar \$'a ulaşmıştır. İhracatın ithalatı karşılama oranı %79,5 seviyesinde kaydedilmiş, Ocak-Temmuz döneminde ise ihracat %5,2 artışla 156,4 milyar \$, ithalat ise %6,9 artışla 212,2 milyar \$ olmuştur.

2025 yılı Haziran ayında sanayi üretimi yıllık %8,3, aylık %0,7 artış göstermiştir. Temmuz ayında imalat sanayi kapasite kullanım oranı %74,2 seviyesinde gerçekleşmiştir. İşsizlik oranı ikinci çeyrekte %8,6 olurken, genç nüfusta %15,9 olarak kaydedilmiştir. Haziran döneminde cari açık 2 milyar \$ olmuştur. Ciro endeksi Haziran'da yıllık %45 artış göstermiş, tüketici enflasyonu Temmuz ayında %33,5 olarak gerçekleşmiştir. PMI Temmuz'da 45,9 değerine gerilemiş, TCMB politika faizini %43 olarak belirlemiştir. 8 Ağustos itibarıyla toplam kredi hacmi 20,2 trilyon TL'ye ulaşmıştır.

Son dönemde Türkiye'de parasal sıkılaşma politikalarının etkisiyle döviz biriktirme eğiliminde azalma gözlemlenmiştir. 2023 yılı Haziran ayında %60,7 seviyesinde olan yabancı para mevduatlarının toplam mevduat içindeki payı, 2025 yılı Haziran itibarıyla %35'e gerilemiştir. TCMB araştırmacı ve uzmanlarının analizlerine göre reel sektörde döviz talebinde yapısal bir değişim yaşanmakta; net ihracatçı firmalar döviz arzına katkı sağlarken, ithalatçı firmalar dış ticaret ödemeleriyle talebi yönlendirmektedir.

Emtia piyasalarında 2025 yılı itibarıyla genel bir zayıflama gözlemlenmekte olup, yıllık ortalama fiyatların %10 düşmesi beklenmektedir. 2026 yılında ise enerji ve metal üretimindeki artış ile tarımsal arz kısıtlarının hafiflemesi sayesinde fiyatların %6 daha gerilemesi öngörülmektedir. Küresel büyümenin toparlanmasıyla emtia fiyatlarının yeniden yükselmesi ve tüketimi desteklemesi beklense de ticaret gerilimleri, belirsizlikler ve jeopolitik riskler emtia talebi üzerinde baskı oluşturmaya devam etmektedir.

Türkiye özelinde, ilk “İklim Kanunu” TBMM Genel Kurulu’nda kabul edilerek yasalaşmıştır. Bu kanun, Türkiye’nin stratejik önceliklerini küresel iklim hedefleriyle uyumlu hale getiren kapsamlı bir yasal çerçeve sunmaktadır. Ayrıca Ticaret Bakanlığı tarafından uygulanan “Responsible” programı, firmaların Avrupa Yeşil Mutabakatı’na uyum projelerine yönelik danışmanlık ve finansal destek mekanizması olarak devreye alınmıştır.

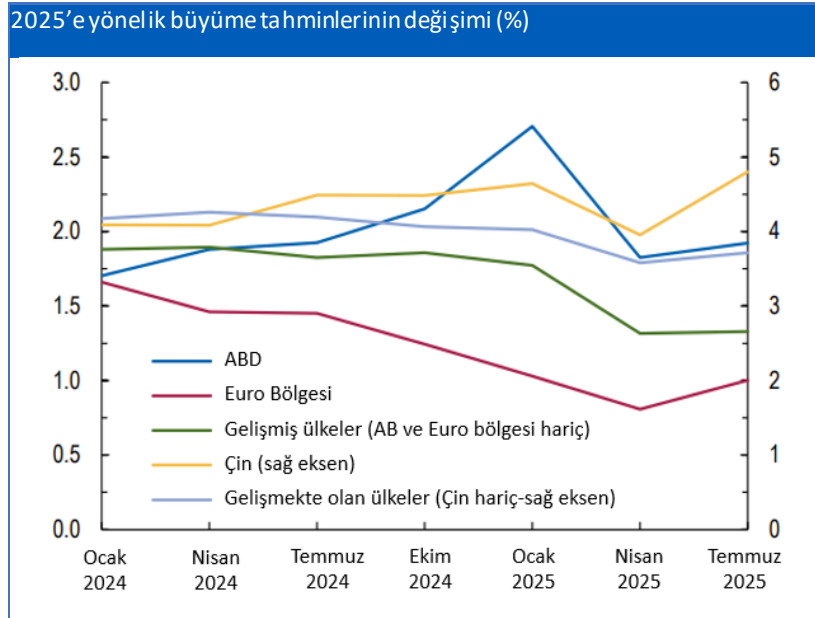
Avrupa Komisyonu’nun 2023 yılında onayladığı Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları uyarınca ilk kez raporlama yapma yükümlülüğü altına giren şirketler “birinci dalga” olarak adlandırılmaktadır. AB, 11 Temmuz 2025 tarihinde bu şirketleri etkileyecek bir dizi değişiklik duyurmuştur. Tüm “birinci dalga” şirketler 2025 ve 2026 mali yılları raporlarına sürdürülebilirlikle ilgili beklenen finansal etkileri eklemekten muaf tutulmuştur. 750’ye kadar çalışan olan “birinci dalga” şirketler için kapsam 3 ve toplam sera gazı emisyonları, biyolojik çeşitlilik ve ekosistemler, kendi iş gücü, değer zincirindeki çalışanlar, etkilenen topluluklar, tüketiciler ve nihai kullanıcılar başlıklarındaki bilgileri raporlama tarihlerini 2026’ya kadar uzatmıştır. 750’den fazla çalışan olan “birinci dalga” şirketlere, muhtelif konularda 2025 ve 2026 mali yılları için kademeli geçiş hükümlerinin uygulanması kararlaştırılmıştır.

UNCTAD 2025 Teknoloji ve İnovasyon Raporu 2023 yılında 189 milyar dolar seviyesindeki dünya yapay zekâ pazarının yaklaşık 25 katlık bir artış ile 2033 yılında 4,8 trilyon dolara ulaşacağını öngörmektedir. Çin, 2017 tarihli Yeni Nesil Yapay Zekâ Geliştirme Planı (The Next Generation AI Development Plan) kapsamında 2030’a kadar yapay zekâda lider olmak için çekirdek yapay zekâ endüstrisini 1 trilyon RMB (yaklaşık 140 milyar dolar) üzerine çıkarmayı ve ilişkili sektörlerin toplam değerini 10 trilyon RMB (yaklaşık 1,4 trilyon dolar) ulaştırmayı hedeflemektedir. AB, Nisan 2025’te açıkladığı Yapay Zekâ Kıtası Eylem Planı ile büyük ölçekli yapay zekâ veri ve bilişim altyapılarının kurulması, yüksek kaliteli veriye erişimin artırılması, stratejik sektörlerde yapay zekâ kullanımının teşvik edilmesi, yapay zekâ becerilerinin güçlendirilmesine yoğunlaşmaktadır. ABD ise Temmuz 2025’te yayımladığı Yapay Zekâ Eylem Planı ile özel sektörün yapay zekâ teknoloji kullanımını desteklemeyi, veri merkezi kurulumlarında izin süreçlerini hızlandırmayı, yapay zekâ odaklı iş gücü eğitime yönelik yatırımlar yapmayı ve düzenlemeleri sadeleştirmeyi planlamaktadır.

Küresel Ekonomi ve Ticaret

Küresel Ekonomi

IMF'in Temmuz ayında yayımladığı Dünya Ekonomik Görünüm Güncellemesine¹ göre, küresel ekonomik büyümenin 2025'te %3,0, 2026'da ise %3,1 olması beklenmektedir. Bu tahminler, Nisan ayındaki rapora kıyasla sırasıyla 0,2 ve 0,1 puanlık artışa işaret etmektedir. Bu yukarı yönlü revizyon; beklenenden güçlü öden yüklem etkisini, ABD'de ortalama efektif tarife oranlarının daha düşük gerçekleşmesini, zayıflayan doların da katkısıyla finansal koşullardaki iyileşmeyi ve bazı büyük ekonomilerdeki mali genişlemeyi yansıtmaktadır. Gelişmiş ekonomilerde büyümenin 2025'te %1,5, 2026'da ise %1,6 olması öngörülmektedir. Euro Bölgesi'nde büyümenin ise 2025'te %1'e, 2026 yılında %1,2'ye çıkması beklenmektedir. Gelişmekte olan ekonomiler için büyüme tahminleri ise 2025 ve 2026 için sırasıyla %4,1 ve %4 olarak öne çıkmaktadır. Orta Doğu ve Orta Asya'da büyümenin 2025 yılı için %3,4, 2026 için %3,5 olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Sahra Altı Afrika'da büyümenin 2025 yılında %4 seviyesinde görece istikrarlı seyretmesi ve 2026 yılında %4,3'e yükselmesi beklenmektedir. Latin Amerika ve Karayipler'de ise 2025 yılında büyümenin yavaşlayarak %2,2'ye gerilemesi ve ardından 2026 yılında %2,4'e yükselmesi öngörülmektedir. Gelişmekte olan Avrupa'da ise büyümenin 2025 yılında yavaşlayacağı ve %1,8 olarak gerçekleşeceği, 2026 yılında ise %2,2 seviyelerinde durgun seyredeceği ifade edilmektedir.

Kaynak: IMF

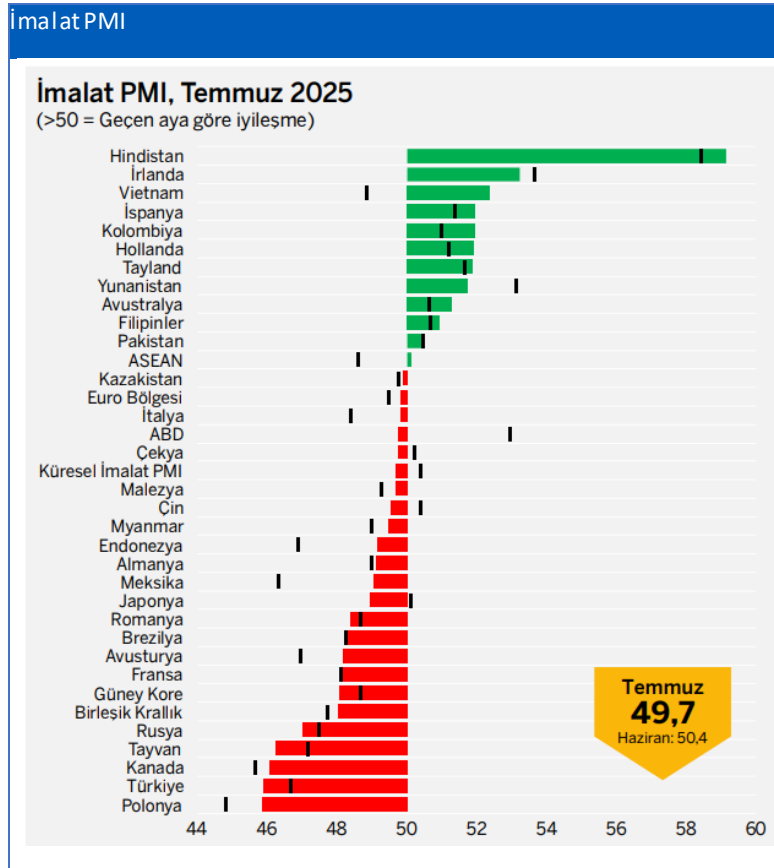
Küresel manşet enflasyonun ise 2025'te %4,2'ye, 2026'da %3,6'ya gerilemesi beklenmektedir. Bu seyir, Nisan ayında öngörülen enflasyon oranlarıyla oldukça yakın ancak ülkeler arasında belirgin farklılıklar bulunmaktadır.

¹IMF World Economic Outlook Update, Global Economy: Teenuous Resilience amid Persistent Uncertainty [2](#)

ABD’de arz şoku gibi davranan tarifelerin tüketici fiyatlarına kademeli olarak yansiyabileceği ve 2025’in ikinci yarısında enflasyonu aşağı çekebileceği değerlendirilmektedir. Diğer bölgelerde ise tarifeler, talebi baskılayan olumsuz bir şok etkisi yaratarak enflasyonist baskıların hafiflemesine katkı sağlamaktadır. ABD’de enflasyonun 2026 yılına kadar %2 hedefinin üzerinde seyretmesi beklenirken, Euro Bölgesi’nde enflasyon dinamiklerinin daha durgun bir görünüm sergilemesi öngörülmektedir. Bu durgunluğun, kısmen para biriminin değer kazanması ve uygulanan tek seferlik mali önlemlerden kaynaklandığı belirtilmektedir. Çin’de ise manşet enflasyonun, iç enerji fiyatlarının öngörülenden düşük seyretmesi nedeniyle geçmiş tahminlere yakın kalması beklenmektedir. Öte yandan, çekirdek enflasyonun 2025’te %0,5’e, 2026’da ise %0,8’e hafif yukarı yönlü revize edildiği ifade edilmektedir.

Küresel ekonomik görünüm üzerindeki risklerin aşağı yönlü olduğu vurgulanmaktadır. Tarife oranlarında olası bir artış, küresel büyümeyi zayıflatabilirken; ticaret politikalarındaki belirsizlik ve ek tarifelerin yürürlüğe girmesi, ekonomik faaliyetler üzerinde baskı oluşturabilir. Jeopolitik gerilimlerin tedarik zincirlerini sekteye uğratma ve emtia fiyatlarını yükseltme riski devam etmektedir. Ayrıca, artan mali açıklar ve yatırımcıların risken kaçınma eğilimi, uzun vadeli faiz oranlarını yükselterek küresel finansal koşulları sıkılaştırabilir. Bu gelişmelerin küresel parçalanma endişeleriyle birleşmesi, finans piyasalarında oynaklığı yeniden tetikleyebilir. Öte yandan, ticaret müzakerelerinin öngörülebilir bir çerçeveye oturması ve tarifelerde düşüş yaşanması durumunda, küresel büyümeyi ivme kazanabilir.

ABD ekonomisi, yıllık bazda %0,5 oranında daralarak son üç yıldaki ilk çeyrek küçülmesini kaydetmişti. Tüketici harcamaları yalnızca %0,5 artmıştır ve bu, 2024’ün son çeyreğindeki %4,0’lık güçlü artışın ardından belirgin bir yavaşlamaya işaret etmektedir. Euro Bölgesi’nde özel tüketim ivme kaybetse de yatırım ve net ihracatın katkısıyla bölge genelinde GSYİH %2,5 oranında büyümüştür. Çin ekonomisi, yıllık %6,0 oranındaki reel GSYİH büyümesiyle beklentilerin üzerinde bir performans göstermiştir. Bu performans, büyük ölçüde dolara paralel değer kaybeden renminbi ve ABD’ye yapılan ihracatın azalmasıyla desteklenen dış talep sayesinde gerçekleşmiştir. Japonya ekonomisi ise yıllık bazda %0,2 oranında daralmıştır. Zayıf özel tüketim ve net ihracat büyümeyi olumsuz etkilerken, güçlü özel yatırımlar bu düşüşü kısmen dengelemiştir.

Kaynak: İstanbul Sanayi Odası

Siyah çizgiler bir önceki ayın endeks değerlerini belirtmektedir.

Küresel İmalat Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI)², Temmuz ayında 0,7 puan düşerek 50,4'ten 49,7'ye gerilemiştir. Endeks, önceki aylarda ABD'nin gümrük tarifelerine ilişkin endişeler nedeniyle erkene çekilen talebin üretim ve yeni siparişler üzerindeki olumlu etkisinin azaldığına işaret etmektedir. Yılın ikinci yarısında küresel büyümeye ilişkin endişelerin de endekse yansıdığı değerlendirilmektedir. İmalat PMI kapsamında 33 ulusal ekonomi içerisinde aylık bazda iyileşme gösteren ülke sayısı üç azalarak 11'e gerilemiştir. Haziran'da büyüme kaydeden 4 ülke Temmuz'da daralırken aksi yönde hareket sadece tek bir ülke olmuştur. Küresel imalat PMI'nın düşüşünde üretim ve yeni siparişlerin Haziran'daki kısmi toparlanmanın ardından Temmuz'da yeniden daralması belirleyici olmuştur. Euro bölgesi İmalat PMI, Temmuz ayında 0,3 puan artışla son 3 yılın zirve seviyesine ulaşarak 49,8 olarak gerçekleşmiştir. Üretim üst üste beşinci ay artmıştır ancak özellikle zayıflayan dış siparişlerin etkisiyle büyüme ivme kaybetmiştir. İmalat PMI'da liderliğini sürdüren Hindistan'da endeks Temmuz ayında son 16 ayın en yüksek seviyesine ulaşarak 59,1 olarak kaydedilmiştir. ABD İmalat PMI ise 3,1 puanlık sert bir düşüş sergileyerek 49,8'e gerilemiş ve 2025 yılında ilk kez eşik değeri 50'nin altında kalmıştır.

Uluslararası kuruluşların büyümeye yönelik tahminleri aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

Uluslararası Kuruluşların Büyüme Tahminleri (%)									
		Dünya	Euro Bölgesi	ABD	Brezilya	Rusya	Hindistan	Çin	Japonya
Dünya Bankası	2022	3,0	3,4	1,9	3,0	-1,2	7,0	3,0	1,0
	2023	2,6	0,5	2,5	2,9	3,6	8,2	5,2	1,9
	2024	2,8	0,9	2,8	3,4	4,3	6,5	5,0	0,2
	2025	2,3	0,7	1,4	2,4	1,4	6,3	4,5	0,7
	2026	2,4	0,8	1,6	2,2	1,2	6,5	4,0	0,8
IMF	2022	3,5	3,4	1,9	3,0	-1,2	7,2	3,0	1,0
	2023	3,3	0,4	2,9	2,9	3,6	8,2	5,2	1,7
	2024	3,3	0,9	2,8	3,4	4,1	6,5	5,0	0,1
	2025	3,0	1,0	1,9	2,3	0,9	6,4	4,8	0,7
	2026	3,1	1,2	2,0	2,1	1,0	6,4	4,2	0,5
OECD	2022	3,3	3,4	1,9	3,0	-2,0	7,2	3,0	0,9
	2023	3,4	0,5	2,9	3,2	3,6	9,2	5,4	3,3
	2024	3,3	0,8	2,8	3,4	4,1	6,2	5,0	2,7
	2025	2,9	2,2	1,6	2,1	1,3	6,3	4,7	2,8
	2026	2,9	1,2	1,5	1,6		6,4	4,3	2,0

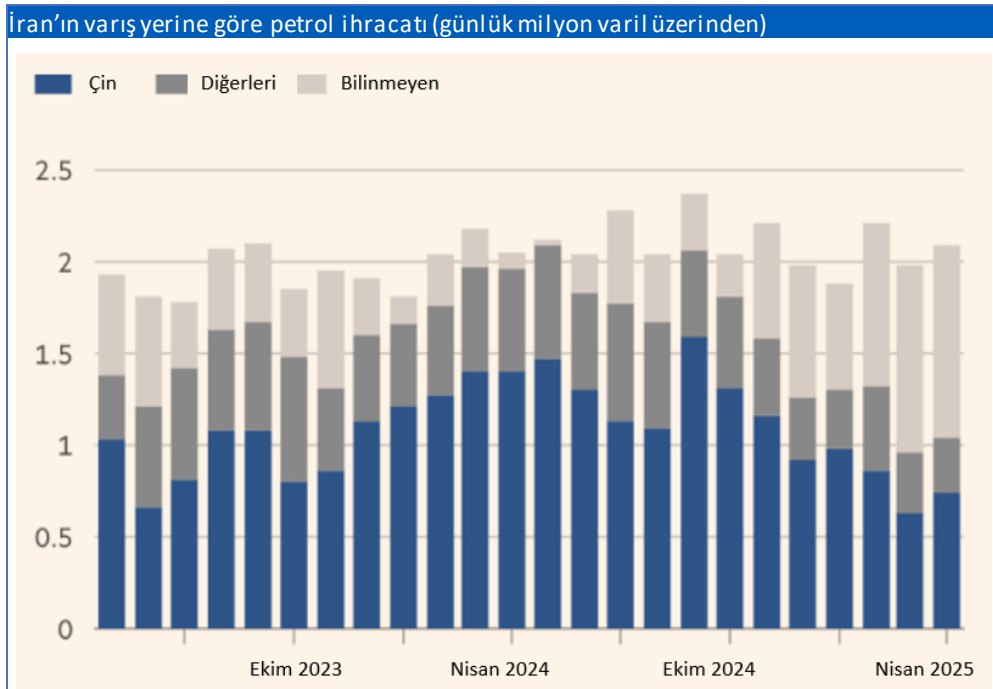
Kaynak: IMF (Temmuz 2025), Dünya Bankası (Haziran 2025), OECD (Haziran 2025)

² İstanbul Sanayi Odası (İSO) Dünyadaki İmalat PMI Gelişmeleri [2](#)

İran – İsrail Savaşının ve Ateşkesin Çin Ekonomisine Etkisi^{3,4,5,6}

İran ile İsrail arasında başlayan ve 12 gün süren savaş dünya enerji piyasalarında büyük dalgalanmalara yol açarak petrol fiyatlarının yükselmesine sebep olmuştur. Haziran ayında ateşkesin sağlanmasıyla birlikte savaş kısa sürmüş ve taraflar için kalıcı bir askeri avantaj yaratmamıştır ancak hem bölgesel güvenlik riskleri hem de enerji arzı riskleri doğurmuştur. İran-İsrail savaşı Çin açısından da “Hürmüz İkilemi” ortaya çıkarmıştır. Hürmüz Boğazı, jeopolitik ve jeoekonomik açıdan dünyanın en kritik su yollarından biridir. Dünyanın petrol ve sıvılaştırılmış doğalgaz ticaretinin yaklaşık %20 ila %30’u bu boğazdan geçmektedir. İran tarafında Hürmüz Boğazı’nı kapatmak konuşulsa da fiili bir kapama kararı çıkmamıştır çünkü böyle bir adım İran’ın kendi petrol ihracatını da engelleyebilecektir. Böyle bir durumun gerçekleşmesi aynı zamanda Çin ekonomisi üzerinde de ciddi olumsuz etkiler yaratabilir. Çin’in toplam petrol ihracatının yaklaşık %30-45’i bu boğaz üzerinde geçmektedir. Dolayısıyla boğazda yaşanacak herhangi bir aksaklık Çin’in enerji arzı üzerinde doğrudan etkilenebilir. Taşıma ve sigorta maliyetleri de %0,2-0,3 seviyelerinden %0,5 seviyelerine yükselmiştir. Ek olarak bazı tankerlerin boğaz dışında beklemeyi tercih etmesi ve navlun ek ücretleri tedarik maliyetlerini de artırmıştır. Ateşkesin sağlanmasıyla krizin sınırlanması, enerji arz güvenliğinin yani petrolün kesintisiz ve uygun maliyetle temin edilebilmesinin tehlikeye girmesini önlemiştir. Böylece petrol akışı tamamen kesilmemiş ve yaptırımlar nedeniyle shadow fleet (gölge filo)⁷ aracılığıyla indirimli fiyatla Çin’e ulaşan İran petrolü gelmeye devam edebilmiştir.

Çin’in İran ham petrolü alımları 2023 ve 2024’ün büyük bölümünde artış gösterse 2024’ün sonlarında yeni ABD yaptırımları tehdidinin artmasının ardından düşüşe geçmiştir. 2024 yılında İran’ın ihraç ettiği günlük 2,4 milyon varil ham petrolün 1,6’sı Çin’e gitmiştir. 2025 Nisan ayında ise İran’ın petrol ihracatı günlük 2,1 milyon varile gerilemiş ve bunun 740.000 varili Çin’e gitmiştir. Analistlere göre İran’dan gönderilen kargolar, yaptırımlardan kaçınmak için yeniden etiketlendiği veya transfer edildiği için Malezya da Çin’e önemli bir ihracatçıdır. Aşağıdaki grafikte de Çin’e ihracatın önemli ölçüde azaldığı ve bilinmeyen destinasyona ihracatın arttığı gözlemlenebilmektedir.⁸

Kaynak: Financial Times

³ Chatham House. (2025, June). Israel-Iran ceasefire brings relief but exposed Beijing’s lack of leverage. [🔗](#)

⁴ Institute for National Security Studies (INSS). (2025). China, Iran, Israel. INSS. [🔗](#)

⁵ Bouso, R. (2025, May 19). Lifting U.S. sanctions on Iran could crush China’s teapot oil refineries. Reuters. [🔗](#)

⁶ Marine Insight: War Risk Premiums [🔗](#)

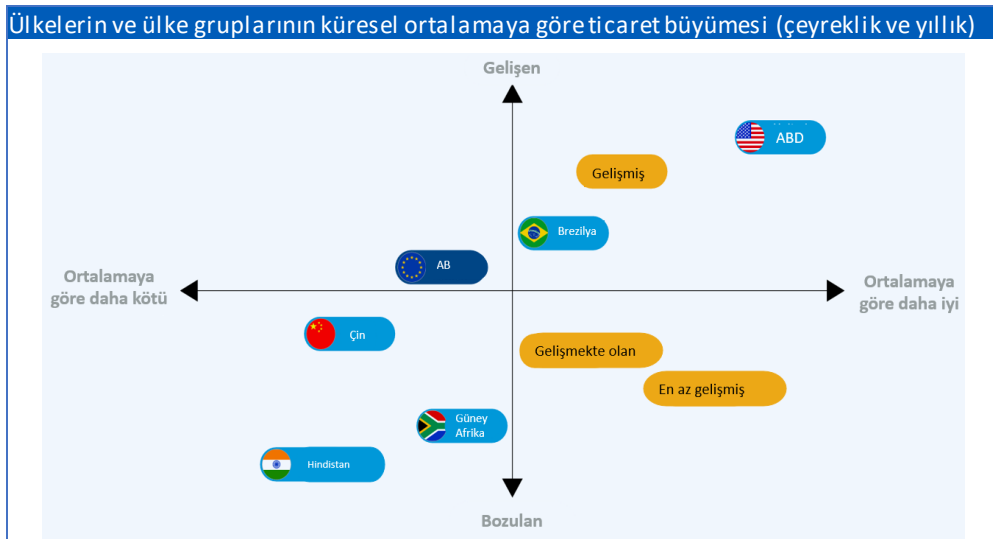
⁷ Shadow fleet, yaptırım uygulanan ülkelerin petrolünü taşımak için kullanılan, genellikle sigortasız, bayrak değiştiren ve rotasını gizleyen eski tankerlerden oluşan bir gemi ağını ifade etmektedir.

⁸ White, E. (2025, June 20), China’s bet on Iranian oil and Middle East influence turns sour. Financial Times. [🔗](#)

ABD'nin İran'a uyguladığı petrol ihracatına yönelik yaptırımların gevşemesi durumunda İran üretimini hızlı biçimde artırabilir ve daha fazla petrolü piyasaya sürebilir. Bu da dünya piyasalarında daha çok petrol bulunmasına ve fiyatların düşmesine yol açabilir. Fiyatların gerilemesi, Çin'deki küçük bağımsız rafinerilerin (teapot) indirimli İran petrolünden elde ettikleri avantajı ortadan kaldırabilir çünkü devlet rafinerileri de aynı şekilde ucuz petrol tedarik edebilir ve rekabet dengesi bu büyük oyunculara geçer. Buna karşılık, yaptırımların sıkılaşması halinde İran'ın piyasalara sunduğu petrol miktarı azalabilir. Bu durumda Çin için tedarik riski yükselir. Özellikle teapot rafineriler hem arz sıkıntısıyla hem de ABD'nin dolaylı yaptırımlarına yakalanma ihtimali ile karşı karşıya kalmaktadır.

Küresel Ticaret

Küresel ticaret, yavaşlayan ivmesine rağmen 2025'in ilk çeyreğinde büyümeye devam etmiştir. Mevcut göstergeler, ikinci çeyrekte bu büyümenin hız kazanacağına işaret etmektedir. Gelişmiş ülkelerde ticaret ABD'deki güçlü ithalat büyümesi ve Avrupa Birliği'ndeki ihracatın da etkisiyle ilk çeyrekte gelişmekte olan ülkelere göre daha fazla artmıştır. ABD tarafında ticaret açığı artmaya devam ederken, Çin ile Avrupa Birliği tarafında ticaret fazlası yükselmiştir. Böylece ticaret dengesizlikleri 2025 yılının ilk çeyreğinde de artış kaydetmiştir. Sürmekte olan politik belirsizlikler ve kalıcı jeopolitik gerginlikler gelecek aylarda küresel ticaret üzerinde baskı yaratabilir.

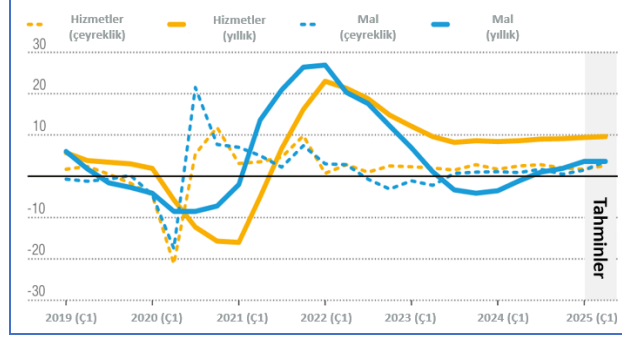
Kaynak: UNCTAD

Not: Dikey eksen çeyreklik veriler, yatay eksen son dört çeyreklik yani yıllık veriler baz alınarak hesaplanmıştır.

Küresel mal ve hizmet ticareti 2025'in ilk çeyreğinde yaklaşık %1,5, son dört çeyrekte ise %3,5 göstererek pozitif seyrini sürdürmüştür. İlk çeyrekte mal ticareti %1,5 büyürken hizmet ticareti %1,7 oranında büyümüştür. Hizmet büyümesi yıllık bazda yaklaşık %9 seviyesinde gerçekleşerek oldukça yüksek kalmaya devam etmektedir. UNCTAD'ın tahminleri⁹ hem mal hem hizmet ticaretinin ikinci çeyrek büyümesinin %2 seviyesinde olacağı yönündedir. Bu tahminlere göre mal ticaretinin 2025'in ilk yarısında 230 milyar dolar, hizmet ticaretinin ise 70 milyar dolar genişleyerek küresel ticareti 300 milyar dolar artırması beklenmektedir. Ticarete konu ürünlerin fiyatlarında ilk çeyrekte görülen artışın ikinci çeyrekte de devam etmesi beklenmektedir. Çin'in ihracatı, bölge içi ticaretin ve Afrika ile olan ekonomik ilişkilerin etkisiyle Nisan ve Mayıs aylarında dirençli kalmıştır. ABD'nin ihracatı da Nisan ayında artış göstermiştir. Öte yandan, ABD'ye yapılan ithalat, ilk çeyrekteki yüksek hacmin ardından, yeni tarifelerin yürürlüğe girmesi ve firmaların ön alım yapma eğilimi nedeniyle çeyrek bazında keskin bir düşüş yaşamıştır.

⁹UN Trade and Development (UNCTAD) Global Trade Update (July 2025): Global trade endures policy changes and geoeconomic risks [2](#)

Küresel mal ve hizmet ticaretinde yıllık ve çeyreklik bazda değer büyümesi

Kaynak: UNCTAD

2025 yılının ikinci yarısına ilişkin küresel ticaret görünümü, büyük ölçüde politika belirsizliklerinin azaltılmasına, jeoekonomik gelişmelerin seyrine ve tedarik zincirlerinin uyum kapasitesine bağlı olarak şekillenecektir. Ticaretin mevcut dayanıklılığını sürdürebilmesi, bu temel faktörlerde sağlanacak istikrarla doğrudan ilişkilidir. Mevcut tahminler, küresel ekonomik büyümenin birçok bölgede ivme kaybedeceğine işaret etmektedir. Bu durum, uluslararası ticaretin daha sınırlı bir büyüme performansı sergileyebileceği yönünde aşağı yönlü riskler doğurmaktadır. Özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde daha yüksek tarifelerin uygulanma ihtimali ve kapsamlı ticaret gerilimlerinin ortaya çıkma riski, küresel ticaretin seyrini olumsuz etkileyebilecek başlıca unsurlar arasında yer almaktadır. Çin'e ilişkin son Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI) verileri de zayıflayan imalat faaliyetlerine işaret etmektedir. Söz konusu endeks, ithalat talebinde azalma ve ihracat siparişlerinde zayıflama beklentisini yansıtarak ticaret hacmi üzerinde baskı oluşturabilir. Öte yandan, bölgesel entegrasyon süreçlerinin hız kazanması, küresel ticarete sınırlı da olsa destek sağlayabilecek bir unsur olarak değerlendirilmektedir.

2025'in ilk çeyreğinde mal ticareti, büyük ekonomiler arasında farklılaşan eğilimler sergilemiştir. ABD'de ithalat büyümesi, yaklaşan tarife uygulamalarını aşmak isteyen ithalatçıların ön alımlarıyla güçlü seyretmiş ve ülkenin 12 aylık ithalat performansına katkı sağlamıştır. Bu gelişme, bazı büyük ekonomilerden gelen ihracatın da kısmen artmasına neden olmuştur. Avrupa Birliği'nin ihracatı özellikle dikkat çekici bir artış göstermiştir. Buna karşılık, Hindistan ve Güney Kore'nin ihracatında daralma yaşanmış ancak Güney Kore, yıllık bazda Çin ile aynı seviyede kalarak en iyi performans gösteren ülkeler arasında yer almıştır. Çin'in ithalatı hem çeyreklik hem de yıllık bazda negatif seyretmiş, Rusya için ise ticaret hacminde keskin bir daralma kaydedilmiştir.

Belirli ülkelerin yıllık ve çeyreklik ithalat ve ihracat değişim oranları

Mal ticareti (Ç1)	İthalat büyümesi		İhracat büyümesi	
	Çeyreklik	Yıllık	Çeyreklik	Yıllık
Brezilya	7%	13%	1%	-2%
Çin	-4%	-1%	1%	6%
Hindistan	-8%	6%	-4%	0%
Japonya	2%	-1%	1%	0%
Güney Kore	-4%	1%	-5%	6%
Rusya	-11%*	1%*	-9%*	1%*
Güney Afrika	0%	-1%	-5%	1%
ABD	14%	12%	3%	3%
EU	3%	1%	6%	3%

Kaynak: UNCTAD

Hizmet ticareti de benzer şekilde karışık bir görünüm sergilemiştir. Hindistan ve Güney Afrika'da çeyrek bazında ihracat büyümesi güçlü gerçekleşirken Çin, Japonya ve Avrupa Birliği'nde düşüşler gözlenmiştir. İthalat tarafında ise Japonya ve Güney Afrika'da artış yaşanmış, Hindistan'da ise hizmet ithalatında belirgin bir daralma görülmüştür. 12 aylık dönemde ise hizmet ticareti genel olarak güçlü seyretmiş; başlıca ekonomilerin çoğu çift haneli büyüme oranları kaydetmiştir.

Mal ticareti büyümesi büyük ölçüde gelişmiş ekonomiler tarafından yönlendirilmiştir. Gelişmiş ülkelerin ithalat çeyrek bazında yaklaşık %4 oranında artarken, gelişmekte olan ülkelerde ithalat hacmi düşüş göstermiştir. Bu durum, hem önceki 12 aylık eğilimle hem de uzun vadede gelişmekte olan ülkelerin ihracat büyümesinin gelişmiş ekonomileri geride bıraktığı genel görünümle çelişmektedir. Güney-Güney ticareti, ilk çeyrekte ortalamının altında seyretmiş ancak 12 aylık dönemde nispeten güçlü kalmıştır. Doğu Asya ekonomileri hariç tutulduğunda ise, Güney-Güney ticareti hem çeyreklik hem yıllık bazda zayıf bir performans sergilemiştir.

Belirli ülke gruplarının yıllık ve çeyreklik ithalat ve ihracat değişim oranları				
	Çeyreklik büyüme		Yıllık büyüme	
	İthalat	İhracat	İthalat	İhracat
Gelişmiş ülkeler	4%	2%	3%	2%
Gelişmekte olan ülkeler	-2%	1%	4%	6%
Güney-Güney ticareti	0%		6%	
Gelişmekte olan ülkeler (Doğu Asya hariç)	-3%	0%	3%	6%
Güney-Güney ticareti (Doğu Asya hariç)	-3%		4%	

Kaynak: UNCTAD

2025'in ilk çeyreğinde Avrupa ve Kuzey Amerika'da mal ticareti büyümesi güçlü gerçekleşirken, Pasifik ve Orta Asya bölgelerinde daralma yaşanmıştır. Afrika'da ihracat büyümesi dikkat çekici düzeyde güçlü seyretmiştir. Kuzey Amerika ve Afrika'daki artışın önemli bir bölümü bölge içi ticaretten kaynaklanırken, Avrupa'daki büyüme büyük ölçüde bölge dışı ticaretin etkisiyle gerçekleşmiştir. 12 aylık bazda ticaret hacmi, Pasifik bölgesi hariç tüm bölgelerde artış göstermiştir.

Sektörel düzeyde ticaret büyümesi önemli farklılıklar sergilemiştir. Genel imalat sanayi, özellikle kimyasallar ve ilaç sektörlerinde, küresel ortalamasının üzerinde büyüme oranları kaydetmiştir. Buna karşılık, iletişim ekipmanları ticaretinde keskin bir düşüş yaşanmıştır. 12 aylık dönemde en güçlü artışlar ofis ekipmanları ve ilaç sektörlerinde görülmüştür. Enerji ürünleri ve kara taşıtları ticareti ise hem çeyreklik hem de yıllık bazda nispeten zayıf bir performans sergilemiştir.

2025'in ikinci yarısına girerken, küresel ticaret ortamında artan belirsizliğe katkıda bulunan başlıca unsurlar aşağıda özetlenmektedir:

- Amerika Birleşik Devletleri'nde Devam Eden Ticaret Politikası Belirsizliği
- Misilleme Eylemleri Potansiyeli: Şu ana kadar misilleme amaçlı ticaret önlemleri sınırlı kalmış olsa da tek taraflı uygulamaların artması durumunda karşı önlemler gündeme gelebilir. Bu tür gelişmeler, yalnızca ilgili tarafları değil, aynı zamanda anlaşmazlıklara doğrudan taraf olmayan üçüncü ülkeleri de etkileyerek küresel ticaret gerilimlerinin yayılmasına neden olabilir.
- Sübvansiyonlarda ve İç Dönük Sanayi Politikalarında Artış: 2025 yılı itibarıyla, ulusal sanayileri desteklemeye yönelik iç sübvansiyonların ve ticareti sınırlayıcı politikaların yaygınlaşması beklenmektedir. Bu eğilim, özellikle stratejik sektörlerde ve ileri teknoloji sektörlerinde uluslararası ticaretin akışını olumsuz yönde etkileyebilir.

ABD Tarafındaki Tarife Gelişmelerinde Son Durum

Trump'ın geçtiğimiz Nisan ayında duyurduğu ve "Kurtuluş Günü" olarak adlandırdığı stratejiye göre, ABD'nin ticaret açığının fazla olduğu ülkelere %50'ye varan tarifeler uygulanması kararlaştırılmıştı. Trump yönetimi hedefteki ülkelere 1 Ağustos'a kadar uzlaşma süresi tanıdı ve bu sert duruş birçok ülke ile son dakika pazarlıklarını beraberinde getirdi. Bu kapsamda,

- Mayıs ayında **Birleşik Krallık**'la varılan uzlaşma sonucu İngiliz otomotiv ürünlerine uygulanan ithalat vergisi %10'a çekilmişti.
- Temmuz ayının ikinci yarısında da ABD-Japonya ticaret anlaşmasının detayları paylaşıldı. ABD Japon otomotiv ürünlerine yönelik mevcut ithalat tarifesi %25'ten %15'e düşürdü. Ancak anlaşmada çelik ve alüminyum ürünlerine yönelik mevcut %50 oranındaki ek vergiler korundu ve bu sektörler kapsam dışı tutuldu.
- ABD, Japonya anlaşmasından bir gün önce **Endonezya ve Filipinler**'le de benzer şekilde %19 oranında tarifeyi içeren anlaşma imzaladı.

AB tarafındaki gelişmeler:

ABD tarafında bu gelişmelerin yaşandığı Temmuz ayı içerisinde AB Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen'in Çin ve Japonya ile temasları gerçekleşti.

- AB-Japonya Rekabetçilik İttifakı duyuruldu; bu ittifak 3 temel üzerine kuruldu: AB-Japonya arasındaki ticaretin artması; nadir toprak elementleri tedarik zincirleriyle güçlendirilmiş ekonomik güvenlik; inovasyon, temiz teknoloji ve dijitalleşme alanlarındaki çalışmaların hızlandırılması. Ayrıca, Güvenlik ve Savunma Ortaklığını da hayata geçirme istekleri dile getirildi; ilk AB-Japonya Savunma Sanayi Diyalogu gelecek yıl başlatılacak.
- Von der Leyen Pekin'e giderek "Avrupa ve Çin, dünyanın en büyük üç ekonomik ve ticari gücünden ikisidir. Bu nedenle ilişkimiz küresel öneme sahiptir. Avrupa, serbest ticaretin refahı artırma gücüne inanır. Ancak bu serbest ticaretin adil olması gerekir. Bu nedenle pazar erişimi, aşırı kapasite ve ihracat kontrolü konularını ele almalıyız. Farklılıklarımıza rağmen pragmatik çözümler bulabiliriz." dedi ve ayrıca Rusya'yı ateşkesi kabul etmeye ikna etmesi için Çin'den nüfuzunu kullanmasını istedi.

Leyen bu temasların hemen akabinde LinkedIn'de "*Başkan Trump ile 27 Temmuz Pazar günü İskoçya'da bir araya gelerek transatlantik ticaret ilişkilerini ve bunları nasıl güçlü tutabileceklerini görüşmeyi kararlaştırdıklarını*" yazdı ve ardından 28 Temmuz Pazartesi günü AB-ABD arasında ticaret ve tarifeler üzerine anlaşmaya varıldığı duyuruldu.

AB-ABD Ticaret Anlaşması Sonrası Türkiye'nin Rekabetçiliği

Trump'ın 2 Nisan'da duyurduğu "karşılıklı tarifeler" çeşitli müzakereler neticesinde revize edilmiştir. 27 Temmuz 2025¹⁰ tarihinde ABD ve AB'nin tarifelerin revizesi üzerinde anlaşmaya vardıklarını açıklamıştır. Bu doğrultuda AB-ABD 21 Ağustos 2025¹¹ tarihinde Çerçeve Anlaşmaya dair ortak açıklama yapmıştır.

ABD'ye İhracatta AB ile Rekabet

ABD-AB anlaşmasına göre ABD, AB menşeli çoğu ürün için %15 tavan tarife uygulayacaktır. Eğer bir ürünün MFN (Most Favoured Nation- En Çok Kayrılan Ülke) tarifesi %15'in üzerindeyse, MFN oranında vergi uygulanacak; üzerine ek bir vergi getirilmeyecektir.

1 Eylül 2025 itibarıyla ABD, Avrupa Birliği'nin belirtilen şu ürünlerinde yalnızca MFN¹² tarifesi uygulamayı taahhüt etmektedir: kıt doğal kaynaklar (unavailable natural resources) (mantar dahil), uçaklar ve tüm uçak parçaları, jenerik ilaçlar, bunların bileşenleri ve kimyasal öncülleri. Söz konusu ürünlerin detaylı GTİP'lerine henüz ulaşılamamaktadır. ABD ve AB'nin başka sektörleri ve ürünleri yalnızca MFN tarifelerinin uygulanacağı ürünler listesine dâhil etme ihtimalleri vardır.

¹⁰ European Commission, EU-US trade deal explained [2](#)

¹¹ European Commission, Joint Statement on a United States-european Union framework on an agreement on reciprocal, fair and balanced trade [2](#)

¹² European Commission, Joint Statement on a United States-european Union framework on an agreement on reciprocal, fair and balanced trade [2](#)

ABD ilaçlar, yarı iletkenler ve kereste konularında Section 232 kapsamında uygulanan tarifeler ile MFN tarifesiinden oluşan toplam gümrük oranının, AB menşeli ürünlerde %15'i aşmamasını sağlayacaktır.

AB Çerçeve Anlaşması¹³ 1. Bölümünde öngörülen gümrük indiriminin yürürlüğe girmesi için gerekli yasama teklifini resmen sunduğunda ABD Section 232 kapsamındaki AB menşeli otomobil ve otomobil parçalarına ilişkin tarifeleri şu şekilde azaltacaktır: MFN oranı %15 veya daha yüksek olan ürünlerde Section 232 kapsamındaki gümrük vergisi uygulanmayacak; MFN oranı %15'in altında olan ürünlerde ise MFN vergisi ile Section 232 kapsamındaki otomobil vergilerinin toplamı %15 olacak şekilde uygulanacaktır. Bu gümrük indirimlerinin, AB'nin yasama teklifini sunduğu ayın ilk gününden itibaren yürürlüğe girmesi beklenmektedir.

AB ve ABD üçüncü ülkeler tarafından kritik mineraller ve benzeri diğer kaynaklara yönelik ihracat kısıtlamalarının uygulanmasına ilişkin iş birliğini ve eylemleri güçlendirmeyi taahhüt etmektedir.

Sektörel durum aşağıdaki tabloda özetlenmektedir.

AB'nin ABD'ye ihraç ettiği ürün grubu	ABD Tarifesi
Otomobiller ve Parçaları	Önceden %25 + %2,5 MFN iken şimdi %15'e sabitleniyor
Section 232 kapsamındaki ilaçlar, yarı iletkenler, kereste	MFN ve Section 232 vergi toplamı %15 olacak
Çelik, Alüminyum ve Bakır	%50 tarife korunuyor; ancak AB'nin geçmiş ihracat seviyelerinde tarife kotaları getirilecek. Şu anda miktarlar ve mal gruplarıyla ilgili bir bilgi paylaşılmamıştır. Yerel tedarik ve reshoring'in teşviki amaçlanıyor. Bu ürünlerin tedarik zincirinin emniyetinin sağlanmasının daha tartışılacağı belirtiliyor.
Kıt doğal kaynaklar (unavailable natural resources) (mantar dahil), uçaklar ve tüm uçak parçaları, jenerik ilaçlar, bunların bileşenleri ve kimyasal öncülleri	Yalnızca MFN ¹⁴ tarifelerini uygulamayı taahhüt ediyor

%15'lik tavan halihazırda %25'e kadar gümrük vergisi ile %2,5 MFN vergisine tabi olan otomobil ve otomobil parçaları için geçerli olması Avrupalı şirketlerin vergi yükünü hafifletecektir.

Geçmiş dönem seviyelerini esas alan tarife kontenjanlarının oluşturulacağı ifade edilen ancak şu anda çelik, alüminyum ve bakırın %50 gümrük vergisine tabi olması AB için avantajlı olmamıştır.

ABD'nin 31 Temmuz tarihli Başkanlık Kararnamesinde yayınlanan tarife listesinde¹⁵

Türkiye'ye karşılıklı tarife oranı %15 olarak belirlenmiştir. Türkiye'nin ABD ile STA'sı bulunmamaktadır. Bu yüzden Türkiye'den ABD'ye ihracat yaparken MFN oranı uygulanmaktadır. Bu kapsamda Türkiye'deki firmalar ABD'ye ihracat yaparken MFN + ek vergi ödemektedir.

ABD'nin Section 232 kapsamında çelik ve alüminyum için Birleşik Krallık'a %25 istisna sağlayıp onun dışında AB dahil herkese uyguladığı vergiyi %50 seviyesinde¹⁶ tutmaktadır.

ABD'nin yarı mamul bakır ve yoğun bakır içeren türev ürünler için 1 Ağustos tarihinde yürürlüğe koyduğu vergi ise %50 oranındadır. ABD istisna için Birleşik Krallık¹⁷ ile anlaşma yapabilir ancak henüz bu konuda bir habere rastlanmamıştır.

¹³ European Commission, Joint Statement on a United States-european Union framework on an agreement on reciprocal, fair and balanced trade [2](#)

¹⁴ European Commission, Joint Statement on a United States-european Union framework on an agreement on reciprocal, fair and balanced trade [2](#)

¹⁵ The White House, Further Modifying the Reciprocal Tariff Rates, Executive Orders [2](#)

¹⁶ European Commission, EU-US trade deal explained [2](#)

¹⁷ The White House, Adjusting Imports of Copper Into the United States [2](#)

ABD Ticaret Bakanlığı, mevcut %50 oranındaki çelik ve alüminyum tarifelerinin kapsamını [407¹⁸](#) yeni ürün kodunu kapsayacak şekilde genişletmiştir. %50 oranındaki tarife artık yalnızca ham çelik ve alüminyumda değil, çok sayıda türev üründe de uygulanacaktır. Otomotiv parçaları, ev aletleri, makine ve sanayi ekipmanları gibi ürünler de listeye dahil edilmiştir. Bu ürünler listeye dahil edilerek Section 232 vergilerine tabi hale gelmiştir. Karar 18 Ağustos 2025 itibarıyla yürürlüğe girmiştir. Belirlenen ürünler için Section 232 kapsamında uygulanan çelik ve alüminyum gümrük vergileri, yalnızca ürünün içindeki çelik ve alüminyum içeriğine [19](#) uygulanacaktır. Çelik ve alüminyum dışındaki içerik ise karşılıklı ve diğer ilgili gümrük vergilerine tabi olmaya devam edecektir.

AB'ye İhracatta ABD ile Rekabet

AB ABD için tüm sanayi ürünlerindeki gümrük vergilerini kaldırmayı ve ağaç yemişleri, süt ürünleri, taze ve işlenmiş meyve-sebzeler, işlenmiş gıdalar, tohumlar, soya yağı, domuz ve bizon eti dâhil olmak üzere geniş bir yelpazedeki ABD deniz ürünleri ve tarım ürünlerine tercihi pazar erişimi sağlamayı planlamaktadır. [20](#) AB 21 Ağustos 2020 tarihinde duyurduğu ABD-AB Gümrük Anlaşmasına ilişkin Ortak Bildiri'nin, 31 Temmuz 2025'te sona ermiş olan istakoz düzenlemesi ile birlikte geçerliliğini uzatmak üzere gerekli adımları atacak ve kapsamı genişleterek işlenmiş istakozu da dâhil edecektir.

Ayrıca gümrük dışı engellerin azaltılacağı (standart ve sertifika gerekliliklerinin gevşetilmesi, uygunluk değerlendirmelerinin karşılıklı tanınması gibi vesileler ile) belirtilmektedir.

Anlaşma kapsamında AB'nin ABD'ye sağlayacağı kolaylıklar tabloda sunulmaktadır.

ABD'nin AB'ye ihraç ettiği ürün grubu / sektör	Durum
Sanayi ürünleri	Tarifeler kalkacak
Bazı balıkçılık ürünleri (Alaska pollock, pasifik somonu ve karides)	Tarife kotası açılacak
Bazı tarım-gıda ürünleri (soya yağı, ekimlik tohum, tahıl, kuruyemiş, ketçap, kakao ve bisküvi ürünleri gibi)	Kota bazlı pazar erişimi artırılacak

Avrupa Birliği'nin Serbest Ticaret Anlaşmaları

Avrupa Birliği üçüncü ülkelerle serbest ticaret anlaşması (STA) imzaladığında ilgili ülkelerin ürünleri Türkiye pazarına gümrük vergisi olmadan girebilmektedir. Türkiye ise aynı imkândan otomatik olarak yararlanamamaktadır. Bu nedenle AB'nin yeni STA'lar imzalaması Türkiye ilgili ülkelerle anlaşma yapana kadar ihracat açısından risk oluşturabilmektedir. Türkiye İhracatçılar Meclisi'nin yayınladığı son İhracat Raporu'nda AB'nin müzakere gerçekleştirdiği ülkelerle STA imzalamasının Türkiye'nin ihracatına etkileri araştırılmıştır. Çalışma kapsamına AB'nin müzakere yürüttüğü Avustralya, Hindistan, Endonezya, Filipinler, Singapur ve Tacikistan ülkeleri alınmıştır.

Çalışmada GTS kapsamında 2024 yılı AB'nin Türkiye'den ithalatı 117,2 milyar dolar olarak belirtilmiştir. AB'nin Avustralya, Endonezya, Filipinler ve Tacikistan ile STA imzalaması durumunun AB'nin Türkiye'den ithalatında kayda değer bir değişikliğe sebep olmayacağı öngörülmektedir. MERCOSUR ile Aralık 2024'te imzalanan STA'nın da AB'nin Türkiye'den ithalatında değişim yaratmaması beklenmektedir. AB-Tayland arasında STA imzalanması durumunda Türkiye'nin AB'ye ihracatının binde 1 azalması; en çok etkilenen sektörün otomotiv endüstrisi olması beklenmektedir.

¹⁸ US National Archives, Federal Register, Adoption and Procedures of the Section 232 Steel and Aluminum Tariff Inclusions Process

¹⁹ US National Archives, Federal Register, Adoption and Procedures of the Section 232 Steel and Aluminum Tariff Inclusions Process

²⁰ European Commission, Joint Statement on a United States-European Union framework on an agreement on reciprocal, fair and balanced trade

AB'nin Hindistan ile STA imzaladığı koşulda AB'nin Türkiye'den ithalatında binde 2 seviyesinde bir düşüş yaşanabileceği hesaplanmıştır. Sektörel olarak bakıldığında mücevher sektöründe binde 6; kimyevi maddeler, elektrik elektronik, çelik ve madencilik sektörlerinde ise binde 1'lik bir azalış yaşanabileceği belirtilmektedir. ²¹

AB'nin Türkiye'den İthalatında Olası Değişim (milyon usd)			
	STA Sonrası AB'nin Türkiye'den Olası İthalat	Değer (%)	Fark
AB-Avustralya	117.218	0,0	-4,3
AB-Hindistan	116.984	-0,2	-237,7
AB-Endonezya	117.186	0,0	-36,2
AB-Filipinler	117.222	0,0	0,0
AB-Tayland	117.134	-0,1	-88,0
AB-MERCOSUR	117.176	0,0	-45,8

Kaynak: TİM, İhracat 2025 Raporu

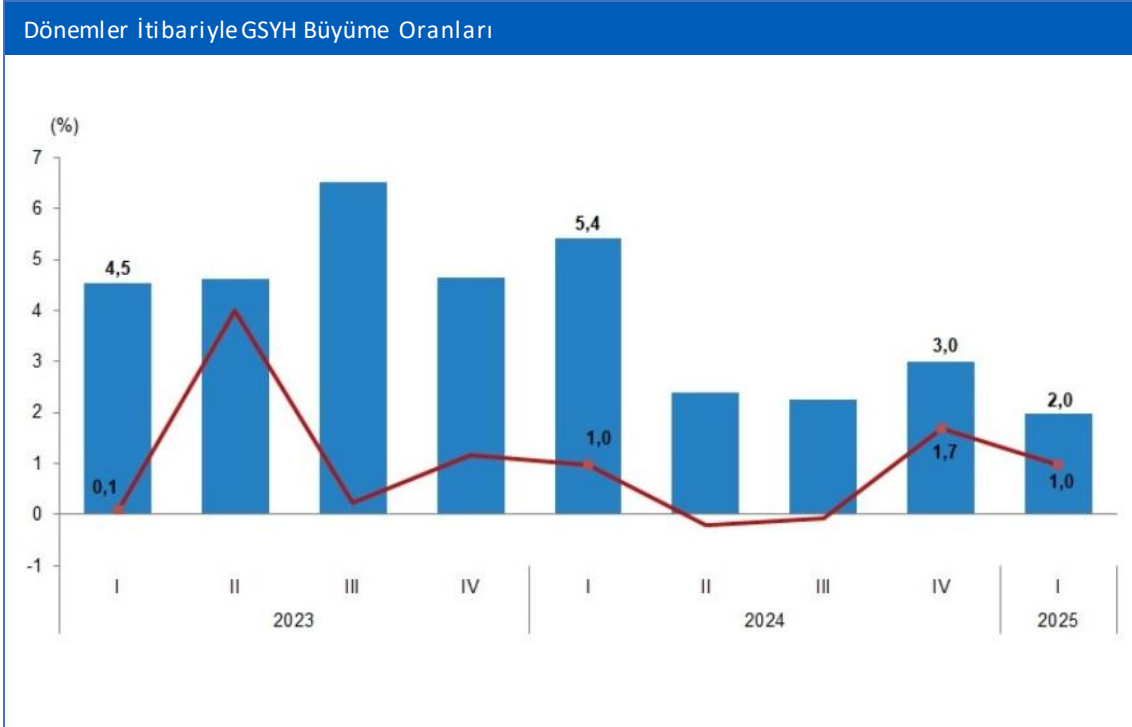
²¹ Türkiye İhracatçılar Meclisi, İhracat 2025 Raporu [2](#)

Türkiye Ekonomisi ve Dış Ticareti

Türkiye Ekonomisi

Türkiye Ekonomisi 2025 Yılı Birinci Çeyreğinde %2,0 Arttı

Üretim yöntemine göre birinci çeyrek GSYH, zincirlenmiş hacim endeksi olarak (2009=100), 2025 yılının birinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %2,0 arttı. Üretim yöntemine göre cari fiyatlarla GSYH, 2025 yılının birinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %36,7 artarak 12 trilyon 125 milyar 173 milyon TL oldu.²²

Kaynak: TÜİK

Kırmızı çizgi bir önceki çeyreğe göre değişim oranını, mavi sütunlar ise bir önceki yılın aynı çeyreğine göre değişimi temsil etmektedir.

²² TÜİK, Dönemsel Gayrisafi Yurt İçi Hasıla [a](#)

Türkiye'nin Temel Ekonomik Göstergeleri												
Göstergeler	2021	2022	2023	2024	2025							
					Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	
GSYH (Yıllık Reel Yüzde Değişim) (%)	11,4	5,5	5,1	-	-	-	335,5*	-	-	-	-	
GSYH (Milyar \$) ¹	808	906	1130	1320*	-	-	-	-	-	-	-	
Sanayi Üretim Endeksi ²	17,5	4,4	1,6	0,5	1,2	-1,9	2,5	3,1	4,9	-	-	
İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (%)	76,6	77,2	76,3	75,9	74,6	74,5	74,4	74,3	75,0	74,6	74,2	
İstihdam (Milyon Kişi)	28,8	30,8	31,6	32,6	32,0	31,8	32,0	32,2	32,9	-	-	
İşsizlik Oranı	12,0	10,4	9,4	8,7	9,0	8,7	8,0	8,5	7,6	-	-	
Cari İşlemler Dengesi (Milyar \$)	-6,4	-45,8	-45,0	-10,0	-3,9	-4,3	-4,3	-7,9	-0,7	-	-	
Cari İşlemler Dengesi / GSYH Oranı	-0,8	-5,1	-3,5	-	-	-	-	-	-	-	-	
Dış Ticaret Dengesi (Milyar \$)	-46	-110	-106	-82	-7,5	-7,8	-7,2	-12,1	-6,5	-8,2	-12,1	
İhracat (FOB, Milyar \$)	225	254	256	262	21,2	20,7	23,4	20,8	24,8	28,7	25,0	
İthalat (CIF, Milyar \$)	271	364	362	344	28,7	28,5	30,6	32,9	31,3	20,5	31,4	
Bütçe Dengesi / GSYH Oranı (%)	-2,8	-1,0	-5,2	-	-	-	-	-	-	-	-	
TÜFE Oranı ³	36,1	64,3	64,8	44,4	42,1	39,1	38,1	37,9	35,4	35,1	-	
Politika Faizi Oranı ⁵	14,00 19,00	9,00 13,00	9,00 40,00	42,50 50,00	45,00	45,00	42,50	46,00	46,00	46,00	43,00	

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, TÜİK, TCMB

¹ 2024 için yıllık GSYH verileri açıklanmamış olup yıllık veriler 4 çeyreğin toplamı suretiyle elde edilmiştir.

² Takvim Etkisinden Arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi (Yıllık Yüzde Değişim)

³ TÜFE Dönem sonu yıllık yüzde değişim

⁴ Değişim Oranlarının hesaplanmasında baz yılı 2015 olarak alınmıştır.

⁵ 2020-2024 yılları için en düşük ve en yüksek politika faiz oranları verilmiştir.

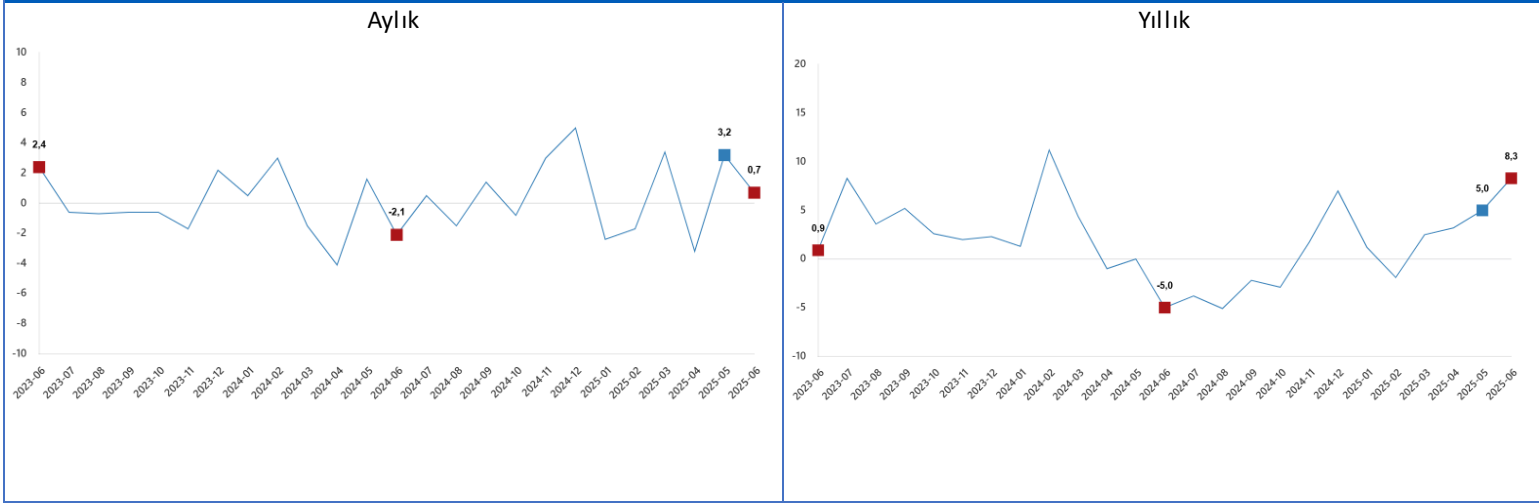
* Aylar için verilen GSYH çeyreklik dönemleri temsil etmektedir

Not: 2024 ve 2025 yılına ilişkin veriler geçici olup ilerleyen dönemde bu veriler ilgili kuruluşlar tarafından revize edilebilmektedir.

Sanayi Üretimi Haziran'da Aylık %0,7 Arttı, Yıllık %8,3 Arttı

Sanayi üretim endeksi Haziran ayında bir önceki aya göre %0,7 artarken, bir önceki yılın Mayıs ayına göre %8,3 arttı. Sanayinin alt sektörleri incelendiğinde, 2025 yılı Haziran ayında madencilik ve taş ocaklığı sektörü endeksi bir önceki yılın aynı ayına göre %2,3 artarken, imalat sanayi sektörü endeksi %9,5 arttı. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi ise %1,1 azalış gösterdi. Madencilik ve taş ocaklığı sektörü endeksi bir önceki aya göre %5,0 azalırken, imalat sanayi sektörü endeksi %0,9 arttı. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi ise bir önceki aya göre %1,9 arttı.²³

Sanayi Üretim Endeksi Aylık ve Yıllık Değişim Oranları (%)

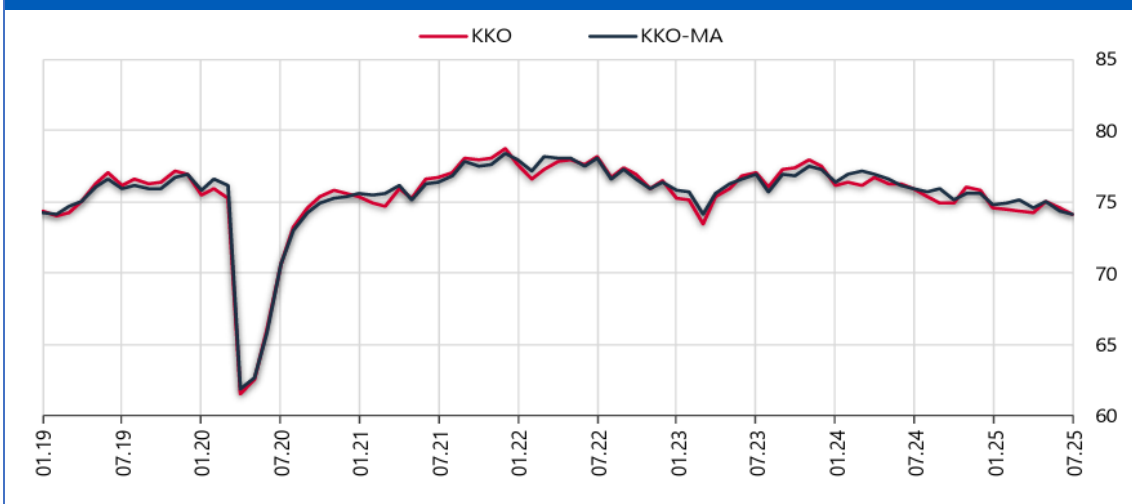

Kaynak:TÜİK

İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı Temmuz Ayında %74,2 Oldu

2025 yılı Temmuz ayında, imalat sanayi genelinde mevsimsel etkilerden arındırılmış Kapasite Kullanım Oranı (KKO-MA), bir önceki aya göre 0,3 puan azalarak yüzde 74,1 seviyesinde gerçekleşmiştir. Mevsimsel etkilerden arındırılmamış Kapasite Kullanım Oranı (KKO) ise bir önceki aya göre 0,4 puan azalarak yüzde 74,2 seviyesinde gerçekleşmiştir.²⁴

Kapasite Kullanım Oranı (KKO) ve Mevsimsel Etkilerden Arındırılmış KKO (%)

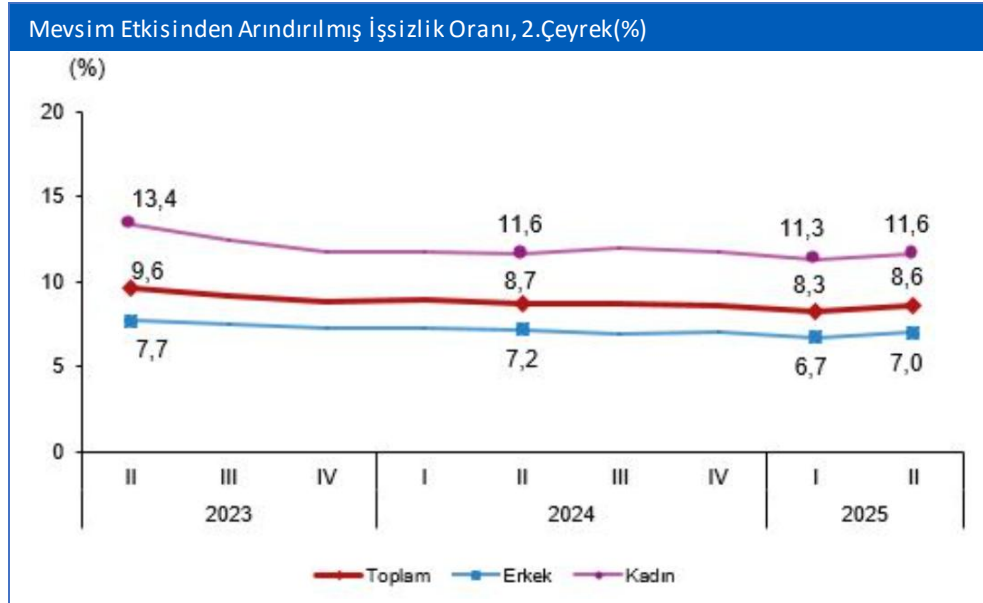
Kaynak:Merkez Bankası

²³ TÜİK, Sanayi Üretim Endeksi

²⁴ TCMB, İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı

Mevsim Etkisinden Arındırılmış İşsizlik Oranı %8,6 Seviyesinde Gerçekleşti

Hanehalkı İşgücü Araştırması sonuçlarına göre; 15 ve daha yukarı yaştaki kişilerde işsiz sayısı 2025 yılı 2.çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre 106 bin kişi artarak 3 milyon 34 bin kişi oldu. İşsizlik oranı ise 0,3 puanlık artış ile %8,6 seviyesinde gerçekleşti. İşsizlik oranı erkeklerde %7,0 iken kadınlarda %11,6 olarak tahmin edildi. 15–24 yaş grubunu kapsayan genç nüfusta işsizlik oranı bir önceki çeyreğe göre 0,7 puanlık artış ile %15,9 oldu. Bu yaş grubunda işsizlik oranı; erkeklerde %11,7, kadınlarda ise %23,7 olarak tahmin edildi. Zamana bağlı eksik istihdam, potansiyel işgücü ve işsizlerden oluşan atıl işgücü oranı 2025 yılı 2.çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre 3,5 puanlık artış ile %32,0 oldu. Zamana bağlı eksik istihdam ve işsizlerin bütünleşik oranı %22,1 iken, işsiz ve potansiyel işgücünün bütünleşik oranı %20,2 olarak gerçekleşti.^{25, 26}

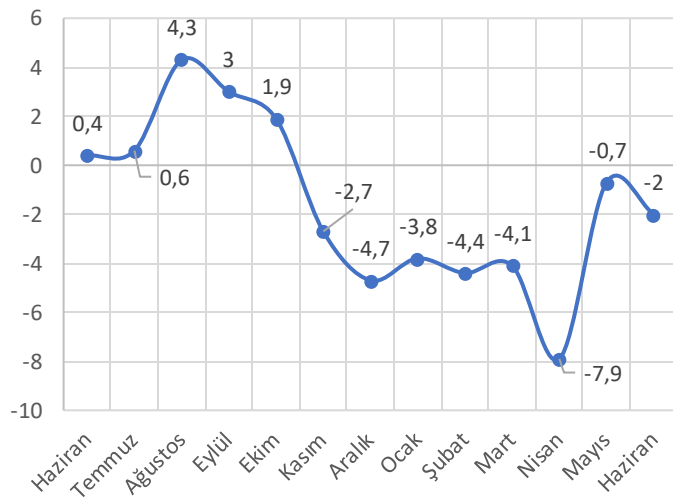

Kaynak:TÜİK

Haziran 2025 Döneminde Cari İşlemler Açığı 2 Milyar \$ Oldu

2025 yılı Haziran ayında cari işlemler dengesi 2 006 milyon ABD doları açık kaydetmiştir. Altın ve enerji hariç cari işlemler hesabı ise 2 579 milyon ABD doları fazla vermiştir. Ödemeler dengesi tanımlı dış ticaret açığı 6 476 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Hizmetler dengesi kaynaklı net girişler 5 989 milyon ABD doları seviyesinde gerçekleşmiş olup, bu kalem altında taşımacılık hizmetleri ve seyahat kalemlerinden kaynaklanan net gelirler sırasıyla 1 875 milyon ABD doları ve 5 015 milyon ABD doları olmuştur.²⁷

Cari İşlemler Hesabı (Milyar \$)

Kaynak:Merkez Bankası

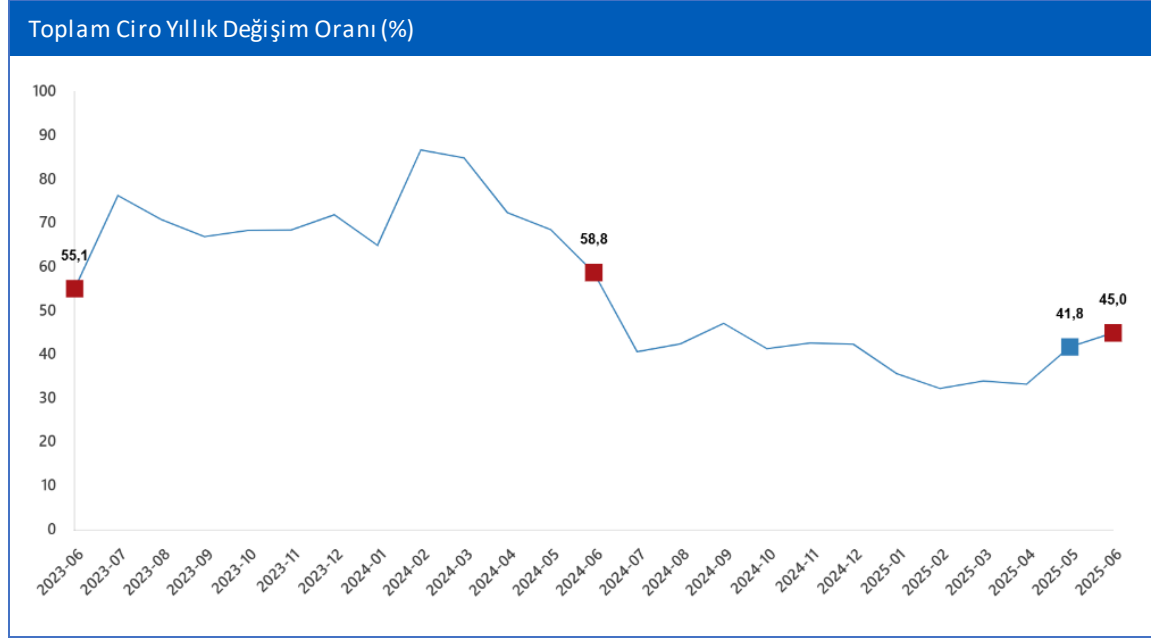
²⁵ TÜİK, İşgücü İstatistikleri [\[Link\]](#)

²⁶ TÜİK tarafından sağlanan tanımlarda referans dönem içinde istihdam halinde olmayan kişilerden iş aramak için son dört hafta içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan çalışma çağındaki tüm kişiler işsiz nüfusa dahildir. İşgücü, istihdam edilenler ve işsizlerin toplamı; işsizlik, işsizlerin işgücüne oranıdır. [\[Link\]](#)

²⁷ TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri [\[Link\]](#)

Ciro Endeksi Haziran Ayında Yıllık %45,0 Oranında Arttı

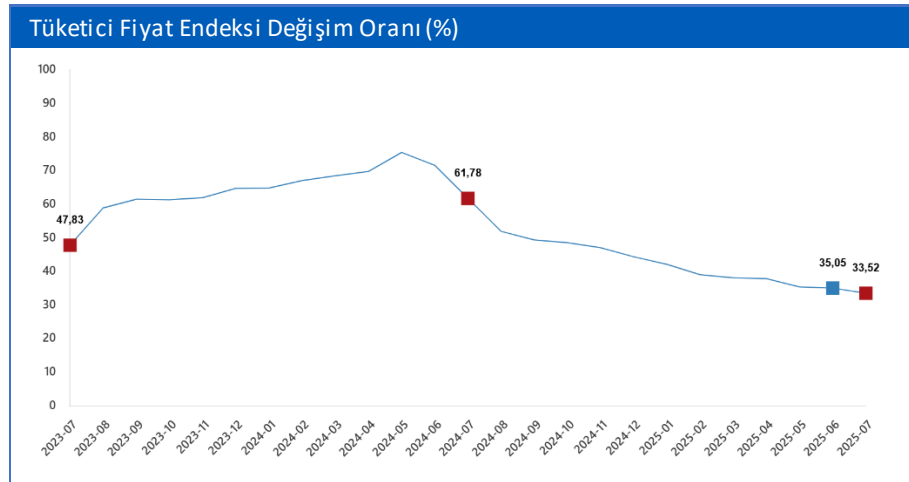
2025 yılı Haziran ayında ciro endeksi oranı, sanayi, inşaat, ticaret ve hizmet sektörleri toplamında yıllık bazda %45,0 oranında artmıştır. Alt detaylarına bakıldığında ise 2025 yılı Haziran ayında sanayi sektörü ciro endeksi yıllık bazda %34,3, inşaat ciro endeksi %32,6, ticaret ciro endeksi %53,0 ve hizmet ciro endeksi %41,1 oranında artmıştır.²⁸

Kaynak:TÜİK

Tüketici Fiyat Endeksi Temmuz 2025'te yıllık %35,05 oldu

Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE), Temmuz 2025'te yıllık %33,52, aylık %2,06 oranında arttı. 2003=100 temel yılına göre hesaplanan TÜFE'deki değişim, 2025 yılı Temmuz ayında bir önceki aya göre %2,06, bir önceki yılın Aralık ayına göre %19,08, bir önceki yılın aynı ayına göre %33,52 ve on iki aylık ortalamalara göre %41,13 olarak gerçekleşti. Temmuz 2025'te bir önceki yılın aynı ayına göre en az artış gösteren ana harcama grubu %10,67 ile giyim ve ayakkabı oldu. Buna karşılık, bir önceki yılın aynı ayına göre artışın en yüksek olduğu ana grup %75,54 ile eğitim oldu. 2025 yılı Temmuz ayında ana harcama grupları itibarıyla bir önceki aya göre en azalış gösteren tek ana grup -%5,82 ile giyim olurken, aynı dönemde bir önceki aya göre artışın en yüksek olduğu ana grup %5,78 ile konut oldu.²⁹

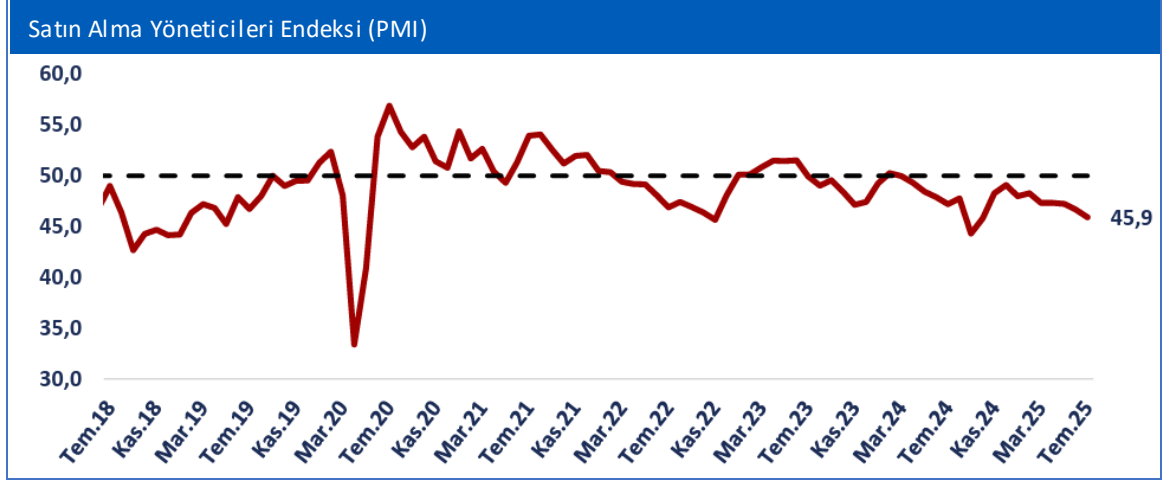
Kaynak:TÜİK

²⁸ TÜİK, Ciro Endeksleri

²⁹ TÜİK, Tüketici Fiyat Endeksi

Türkiye'nin PMI Değeri Temmuz Ayında 45,9 Olarak Gerçekleşti

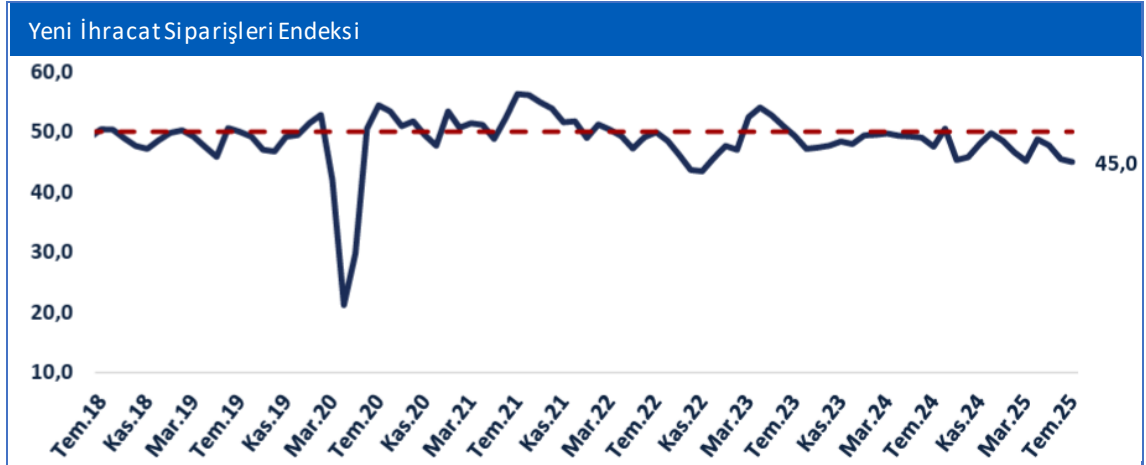
Satın Alma Yöneticileri Endeksleri (Purchasing Managers' Indices - PMI), ekonomik faaliyet koşullarının ölçümü açısından yakından takip edilen göstergeler arasında yer almaktadır. PMI'lar ekonomik koşullara ilişkin önemli bir öncü göstergedir. PMI'ların 50'den büyük olması önceki aya kıyasla bir artış olduğu anlamını taşıırken, 50'den küçük olması ise önceki aya göre düşüş olarak değerlendirilmektedir. Bu kapsamda PMI Endeksleri ilgili ekonomi ve sektörün faaliyet koşullarındaki değişimin yönünü göstermektedir. PMI, 2025 yılı Temmuz ayında 45,9 olarak gerçekleşmiştir.³⁰

Kaynak:Ticaret Bakanlığı

Temmuz Ayında Türkiye'nin Yeni İhracat Siparişleri Endeks Değeri 45,0 Oldu

Satın Alma yöneticileri ile yapılan görüşme ve anketlerden elde edilen veriler analiz edilerek hazırlanan "Yeni İhracat Siparişleri Endeksi" mal ve hizmet sektörlerindeki yurt dışı talebi ölçen bir göstergedir. Bu sayede ülke ve sektör bazında ihracat talebinde zaman içinde meydana gelen değişimler takip edilebilmektedir. Endeks değerinin 50'nin altında olması talepteki düşüşü, 50'nin üstünde olması talepteki artışı ifade ederken, 50 değeri bir değişimin olmadığını göstermektedir. Yeni İhracat Siparişleri Endeks değeri 2025 yılı Temmuz ayında yeni ihracat siparişleri endeksi 45,0 olarak gerçekleşmiştir.

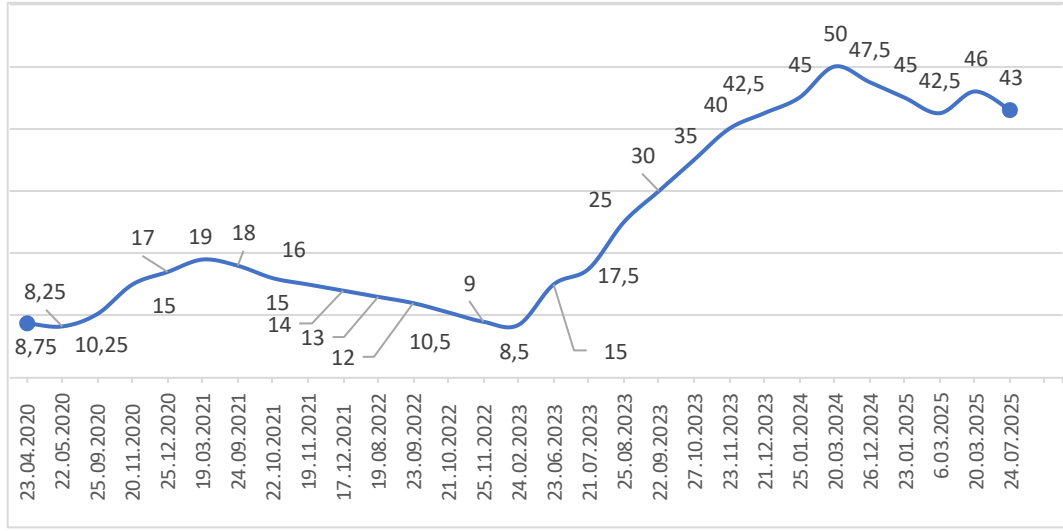
Kaynak:Ticaret Bakanlığı

³⁰ Ticaret Bakanlığı, Ekonomik Görünüm

Temmuz Ayında Politika Faizi %43

TCMB Para Politikası Kurulu faiz oranının %46'dan %43'e indirilmesine karar vermiştir. Kurul, enflasyonun ana eğiliminin Haziran ayında yatay seyrettiğini ifade etmiştir. Öncü verilere göre Temmuz ayında aylık enflasyonun aya özgü unsurlarla geçici olarak artacağına işaret edilmiştir. Ayrıca, jeopolitik gelişmelerin ve küresel ticarete artan korumacılığın dezenflasyon sürecine olası etkilerinin yakından izlendiği vurgulanmıştır. Enflasyon beklentileri ve fiyatlama davranışlarının, dezenflasyon süreci için risk unsuru olmaya devam ettiği Kurul tarafından belirtilmiştir. Kurul, para politikasında kararlı duruşun; yurt içi talepte dengelenme, Türk lirasında reel değerlenme ve enflasyon beklentilerinde iyileşme yoluyla dezenflasyon sürecini desteklediğini değerlendirmiştir. Maliye politikasındaki artan eşgüdümün bu sürece önemli katkı sağlayacağı öngörülmüştür. Enflasyonda kalıcı düşüş ve fiyat istikrarı sağlanana kadar sıkı para politikası duruşunun sürdürüleceği ifade edilmiştir. Bu çerçevede, politika faizinin; enflasyon gerçekleştirmeleri, ana eğilimi ve beklentiler dikkate alınarak, öngörülen dezenflasyon sürecinin gerektirdiği sıklıkta belirleneceği belirtilmiştir. Kurul, politika faizine ilişkin adımların enflasyon görünümüne odaklanan, ihtiyatlı ve toplantı bazlı bir yaklaşımla alınacağını vurgulamıştır. Enflasyonda belirgin ve kalıcı bir bozulma öngörülmesi durumunda, tüm para politikası araçlarının etkili bir şekilde kullanılacağı Kurul tarafından ifade edilmiştir.³¹

Politika Faiz Oranı (2019-2024) (%)

Kaynak: Merkez Bankası

8 Ağustos 2025 Tarihi İtibariyle Toplam Kredi Hacmi 20,2 Trilyon TL Oldu

BDDK tarafından yayınlanan haftalık bankacılık sektörü verilerine göre TL cinsinden toplam kredi hacmi 12,4 trilyon TL'ye, yabancı para cinsinde TL eşdeğeri olarak ise 7,8 trilyon TL'ye ulaşmıştır.³²

Krediler			
Sektör / Krediler (8 Ağustos 2025) (Milyon TL)	TL Cinsinden	Yabancı Para Cinsinden	Toplam
Toplam Krediler	12.375.785	7.778.161	20.153.946
Tüketici Kredileri ve Bireysel Kredi Kartları	4.807.239	7.372	4.814.612
Ticari ve Diğer Krediler	7.568.545	7.770.788	15.339.334
Taksitli Tic. Krd. ve Kurumsal Kredi Kartları	2.755.439	909.562	3.665.002
KOBİ Kredileri	4.106.473	924.803	5.031.276

Kaynak: BDDK

³¹ TCMB Para Politikası Kurulu Basın Duyurusu [↗](#)

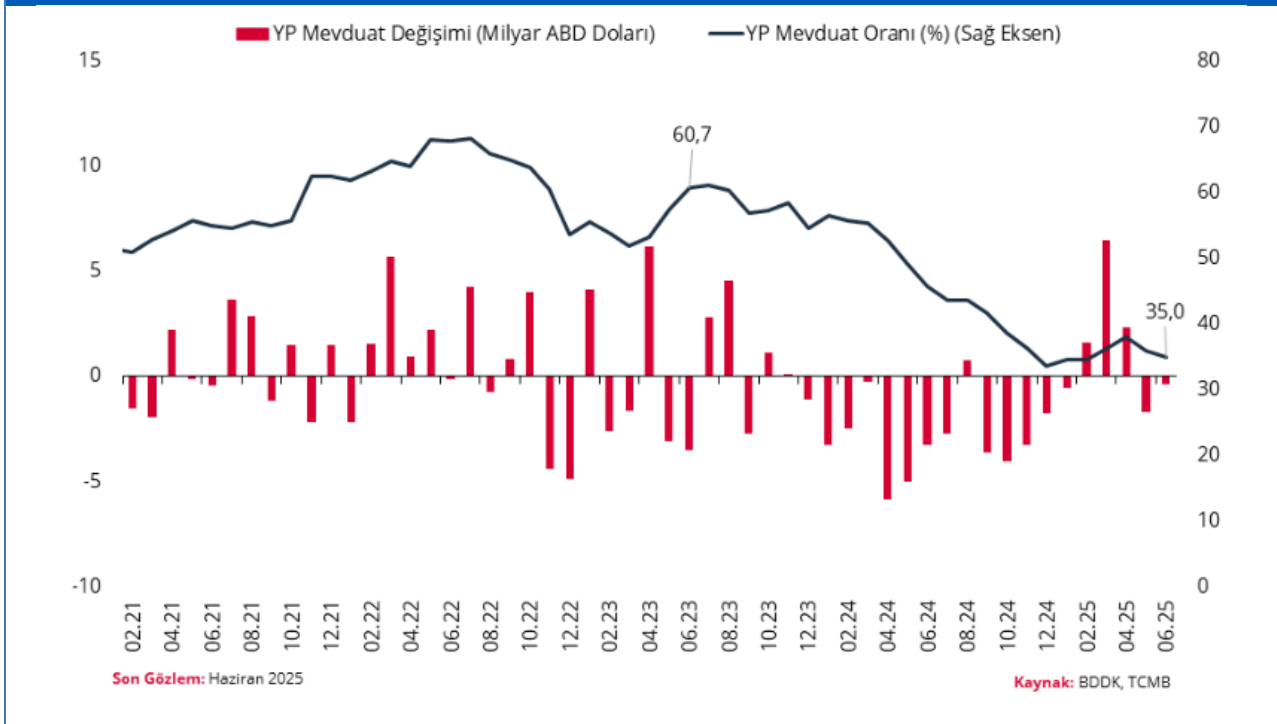
³² BDDK, Haftalık Bankacılık Sektörü Verileri [↗](#)

Reel Sektörün Döviz Talebinde Dönüşüm³³

Firmaların döviz talebi; ithalat ödemeleri, finansal yükümlülükler, kur oynaklığına karşı korunma ve yatırım tercihleri gibi çeşitli nedenlerle şekillenebilmektedir. Bu talebin zaman içindeki seyrini ve kaynaklarını izlemek hem finansal istikrar hem de para politikalarının etkinliği açısından kritik önem taşımaktadır.

Son dönemde parasal sıkılaşma politikalarının etkisiyle firmaların döviz biriktirme eğiliminde bir azalma gözlemlendiği değerlendirilmektedir. Yabancı para (YP) mevduatların toplam mevduat içindeki payı firmaların döviz talebine ilişkin yaygın olarak kullanılan göstergelerden biridir. 2023 yılı Haziran ayında %60,7 seviyesinde olan yabancı para mevduatlarının toplam mevduat içindeki payı, 2025 yılı Haziran itibarıyla %35'e gerilemiştir.

Tüzel Kişi YP Mevduat Gelişmeleri (Aylık)

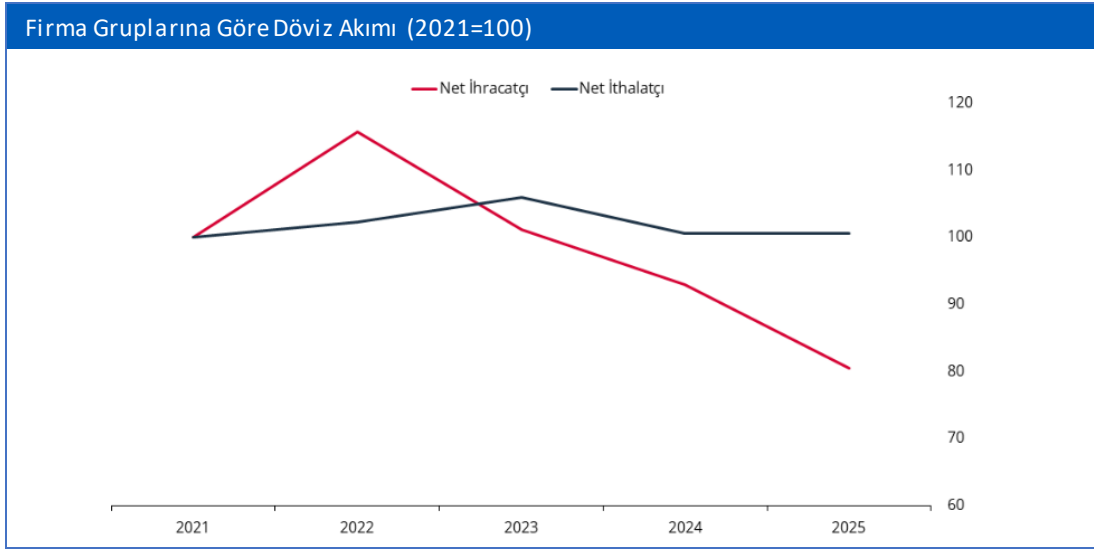

Kaynak: Merkez Bankası

Döviz talebindeki değişimi daha net anlamak için firmaların spot ve vadeli piyasalardaki döviz işlemleri, dış ticaret kaynaklı net döviz gelirleri ve yabancı para cinsinden kredi kullanımı gibi akım verilerine bakılması gerektiği ifade edilmektedir. Bu kapsamda yapılan analizlerin 2021 Ocak – 2025 Mayıs döneminde firmaların döviz gelirlerini biriktirme eğiliminin zayıfladığına işaret ettiği belirtilmektedir.

Veriler, net ihracatçı firmaların döviz satışlarının arttığını göstermektedir. Buna karşın net ithalatçı firmalar, önceki dönemlere benzer şekilde döviz talebini sürdürmektedir. Özellikle Mart ayında kur oynaklığının artmasıyla birlikte döviz satışlarında bir miktar yavaşlama görülsede firmalar genel olarak net döviz satıcısı konumunu korumaktadır.

³³ Bu bölüm, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın bünyesindeki araştırmacı ve uzmanların analizlerini içeren "Merkezin Güncesi" blogundaki "Reel Sektörün Döviz Talebi Gelişmeleri" başlıklı yazıdan derlenmiştir. [2](#)

Dikkat çeken bir diğer gelişme ise net döviz alımlarında ithalatçı firmaların payının artmasıdır. 2021–2023 döneminde ortalama %57 olan bu pay, sıkılaştırma süreciyle birlikte %65 seviyesine yükselmiştir. Bu durum, son dönemdeki döviz talebinin büyük ölçüde ithalat kaynaklı olduğunu göstermektedir.

Sektörel kırılımda ise enerji, otomotiv, demir-çelik, kimya ve telekomünikasyon gibi ithalata dayalı sektörlerin net döviz alımında öne çıktığı görülmektedir. Bu tablo, reel sektörün döviz talebinde yapısal bir değişim yaşandığını ve net ihracatçı firmaların döviz arzına katkı sağlarken, ithalatçı firmaların dış ticaret ödemeleriyle talebi yönlendirdiğini ortaya koymaktadır.

Türkiye Dış Ticareti

Temmuz ayında ihracat %11 artışla 25 milyar \$ oldu

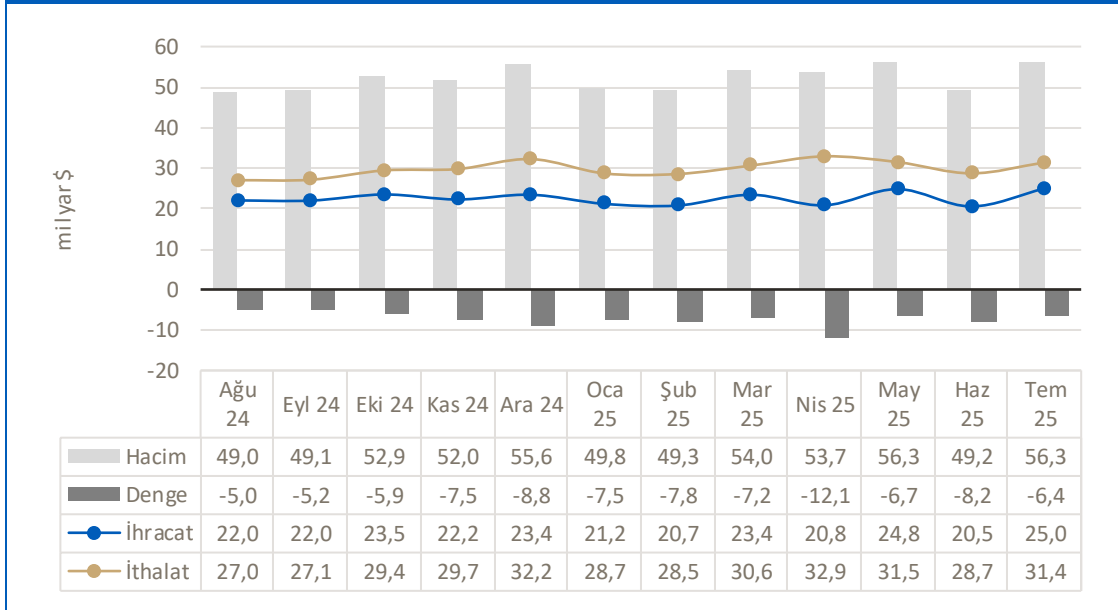
2025 yılının Temmuz ayında Türkiye ihracatı %11 artışla 25 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde toplam ithalat %5,4 artışla 31,4 milyar \$'a yükselmiştir. Dış ticaret hacmi ise %7,8 artışla 56,3 milyar \$'a ulaşmıştır. İlgili ayda ihracatın ithalatı karşılama oranı %79,53 olarak gerçekleşmiştir. Ocak-Temmuz 2025 döneminde ise Türkiye ihracatı %5,2 artışla 156,4 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. İthalat ise %6,9 artışla 212,2 milyar \$'a ulaşmıştır. Bu dönemde dış ticaret hacmi %6,2 değişimle 368,6 milyar \$ olmuştur. İthalatın ihracatı karşılama oranı %73,7 olarak gerçekleşmiştir. Son 12 aylık ihracat 254,8 milyar \$'a ulaşmıştır.

Türkiye Dış Ticareti				
	Temmuz 2025	Değ. (%)	Ocak-Temmuz 2025	Değ. (%)
İhracat (milyar \$)	25,0	11,0	156,4	5,2
İthalat (milyar \$)	31,4	5,4	212,2	6,9
Dış Ticaret Hacmi (milyar \$)	56,3	7,8	368,6	6,2
Dış Ticaret Dengesi (milyar \$)	-6,4	-12,1	-55,9	12,2
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (%)	79,5	-	73,7	-

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Son 12 aylık dönemde aylık ortalama ihracat 22,5 milyar \$, ortalama ithalat ise 29,8 milyar \$ olmuştur. Son 1 yılda en yüksek ihracat rakamına 25 milyar \$ ile 2025 yılı Temmuz ayında erişilmiştir. En düşük ihracat ise 20,5 milyar \$ ile 2025 yılı Haziran ayında gerçekleşmiştir. En yüksek aylık ithalat 32,9 milyar \$ ile 2025 yılı Nisan ayında, en düşük ithalat ise 27 milyar \$ ile 2024 yılı Ağustos ayında olmuştur.

Türkiye'nin Aylık İhracat - İthalat Karşılaştırması

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Temmuz ayında en fazla ihracat yapılan ülke grubu 10,13 milyar \$ ile Avrupa Birliği oldu

Bölgesel bazda ülkemizin en büyük ticaret ortağı konumunda bulunan Avrupa Birliği ile ihracatımız 2025 yılı Temmuz ayında geçen yıla göre %11,8 oranında artarak 10,13 milyar \$ olarak gerçekleşti. Toplam ihracat içindeki payı ise %40,6 oldu. 2025 yılı Temmuz ayında en fazla ihracat gerçekleştirilen ikinci bölge Yakın ve Orta Doğu olup, bu bölgeye gerçekleştirilen ihracat %14,5 oranında artış ve %17,3 pay ile 4,32 milyar \$'a ulaşmıştır. İlgili dönemde Diğer Avrupa (AB Hariç) ülkeleri 3,91 milyar \$ ihracat, %5 artış ve %15,7 pay ile en fazla ihracat gerçekleştirilen 3. ülke grubu olmuştur.

Ülke Grupları İhracat Dağılımı							
Sıra	Ülke Grupları	Temmuz 2025			Ocak-Temmuz 2025		
		İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Avrupa Birliği	10.128	11,8	40,6	67.782	8,5	43,4
2	Yakın ve Orta Doğu	4.324	14,5	17,3	24.845	0,3	15,9
3	Diğer Avrupa (AB Hariç)	3.910	5,0	15,7	23.805	5,7	15,2
4	Diğer Asya	1.911	5,0	7,7	11.349	-3,6	7,3
5	Kuzey Amerika	1.706	7,0	6,8	10.319	1,5	6,6
6	Kuzey Afrika	1.395	13,7	5,6	8.602	8,2	5,5
7	Diğer Afrika	912	50,4	3,7	4.384	9,8	2,8
8	Güney Amerika	265	23,9	1,1	1.666	5,9	1,1
9	Orta Amerika ve Karayipler	255	-5,4	1,0	1.639	-0,7	1,0
10	Avustralya ve Yeni Zelanda	86	-19,0	0,3	646	-9,4	0,4
	Diğerleri	60	-28,1	0,2	1.322	14,1	0,8
	Toplam	24.952	11,0	100,0	156.360	5,1	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı
Ülke Grupları [🔗](#)

Temmuz ayında en fazla ithalat yapılan ülke grubu 10,87 milyar \$ ile Avrupa Birliği

2025 yılının Temmuz ayında Türkiye'nin toplamda en fazla ithalat gerçekleştirdiği ülke grubu Avrupa Birliği ülkeleri olmuştur. Avrupa Birliği ülke grubu ile ihalat Temmuz ayında geçen yıla göre %12,8 oranında artarak 10,87 milyar \$ olarak gerçekleşti. Toplam ithalat içindeki payı ise %34,7 oldu. 2025 yılı Temmuz ayında en fazla ithalat gerçekleştirilen ikinci bölge Diğer Asya olup, bu bölgeye gerçekleştirilen ithalat %10,1 oranında artış ve %28,1 pay ile 8,82 milyar \$'a ulaşmıştır. İlgili dönemde Diğer Avrupa (AB Hariç) ülkeleri 5,33 milyar \$ ithalat, %4 azalış ve %17 pay ile en fazla ithalat gerçekleştirilen 3. ülke grubu olmuştur.

Ülke Grupları İthalat Dağılımı							
Sıra	Ülke Grupları	Temmuz 2025			Ocak-Temmuz 2025		
		İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Avrupa Birliği	10.875	12,8	34,7	67.702	5,4	31,9
2	Diğer Asya	8.822	10,1	28,1	54.497	8,2	25,7
3	Diğer Avrupa (AB Hariç)	5.332	-4,0	17,0	41.344	5,2	19,5
4	Yakın ve Orta Doğu	2.435	33,7	7,8	13.030	18,9	6,1
5	Kuzey Amerika	1.831	25,5	5,8	10.624	4,2	5,0
6	Kuzey Afrika	774	7,4	2,5	4.519	-1,9	2,1
7	Güney Amerika	726	-2,3	2,3	5.263	4,2	2,5
8	Diğer Afrika	389	23,2	1,2	2.635	34,6	1,2
9	Orta Amerika ve Karayipler	129	3,9	0,4	890	4,9	0,4
10	Avustralya ve Yeni Zelanda	60	-23,6	0,2	404	-49,7	0,2
	Diğerleri	3	-99,8	0,0	11.313	11,2	5,3
	Toplam	31.376	5,4	100,0	212.221	6,9	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Ülke Grupları [Z](#)

2025 yılı Temmuz ayında en fazla ihracat yapılan ülke 1,97 milyar \$ ile Almanya

2025 yılı Temmuz ayında en çok ihracat yapılan ülke geçen yılın aynı dönemine göre %12,4 değişim ve 1,97 milyar \$ ile Almanya olmuştur. Toplam ihracat içindeki payı ise %7,9 olarak gerçekleşmiştir. Temmuz ayında en fazla ihracat gerçekleştirilen ikinci ülke ise İngiltere olmuştur. İlgili ülkeye ihracat geçen yılın aynı dönemine göre %3,8 oranında artarak 1,66 milyar \$ olarak gerçekleşmiş ve toplam ihracat içinde %6,7 oranında bir payı oluşturmuştur. En fazla ihracat gerçekleştirilen üçüncü ülke ise ABD olmuştur. Bu ülkeye ihracat %9,3 artarak 1,57 milyar \$ seviyesine çıkmıştır. Toplam ihracat içindeki payı ise %6,3 oranındadır.

En Fazla İhracat Yapılan 20 Ülke							
Sıra	Ülke	Temmuz 2025			Ocak-Temmuz 2025		
		İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Almanya	1.968	12,4	7,9	12.882	7,8	8,2
2	İngiltere	1.663	3,8	6,7	9.826	14,8	6,3
3	ABD	1.569	9,3	6,3	9.406	2,0	6
4	BAE	1.495	45,5	6	5.850	28,7	3,7
5	İtalya	1.111	8,1	4,5	7.773	3,8	5
6	Irak	973	-6,8	3,9	6.608	-9,1	4,2
7	Fransa	949	21,3	3,8	6.265	9,9	4
8	İspanya	940	12,7	3,8	6.109	4,4	3,9
9	Hollanda	764	5,6	3,1	4.752	-6,2	3
10	Romanya	682	17,1	2,7	5.012	9,7	3,2
11	Polonya	547	-7,5	2,2	3.572	4,4	2,3
12	Yunanistan	531	25,2	2,1	3.403	23,1	2,2
13	Rusya Federasyonu	529	-30,1	2,1	3.781	-23,1	2,4
14	Fas	479	80,2	1,9	2.405	29,2	1,5
15	Bulgaristan	423	-15,0	1,7	3.142	9,3	2
16	Belçika	412	26,1	1,7	2.866	15,8	1,8
17	Mısır	361	-7,8	1,4	2.279	-1,6	1,5
18	Çin	314	-7,2	1,3	1.801	-8,3	1,2
19	Kazakistan	313	-0,7	1,3	1.823	1,1	1,2
20	Ukrayna	311	13,1	1,2	2.208	12,1	1,4
	Liste Toplamı	16.330	8,9	65,4	101.761	5,4	65,1
	Diğer	8.622	15,2	34,6	54.599	4,7	34,9
	Toplam	24.952	11,0	100	156.360	5,1	100

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

2025 yılı Temmuz ayında en fazla ithalat yapılan ülke 4,64 milyar \$ ile Çin

2025 yılı Temmuz ayında en çok ithalat yapılan ülke geçen yılın aynı dönemine göre %11,4 değişim ve 4,64 milyar \$ ile Çin olmuştur. Toplam ithalat içindeki payı ise %14,8 olarak gerçekleşmiştir. Temmuz ayında en fazla ithalat gerçekleştirilen ikinci ülke ise Rusya Federasyonu olmuştur. İlgili ülkeye ihracat geçen yılın aynı dönemine göre %5,5 oranında azalarak 3,57 milyar \$ olarak gerçekleşmiş ve toplam ithalat içinde %11,4 oranında bir payı oluşturmuştur. En fazla ithalat gerçekleştirilen üçüncü ülke ise Almanya olmuştur. Bu ülkeye ithalat %18,1 artarak 2,99 milyar \$ seviyesine çıkmıştır. Toplam ithalat içindeki payı ise %9,5 oranındadır.

En Fazla İthalat Yapılan 20 Ülke							
Sıra	Ülke	Temmuz 2025			Ocak-Temmuz 2025		
		İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Çin	4.637	11,4	14,8	28.593	12,4	13,5
2	Rusya Federasyonu	3.566	-5,5	11,4	25.271	-2,2	11,9
3	Almanya	2.994	18,1	9,5	17.636	15,4	8,3
4	ABD	1.736	24,2	5,5	9.995	5,1	4,7
5	İtalya	1.572	11,7	5	9.556	-13,7	4,5
6	Fransa	1.302	9,3	4,2	7.754	1,9	3,7
7	Güney Kore	948	10,2	3	5.779	5,4	2,7
8	İspanya	885	9,0	2,8	5.754	4,5	2,7
9	İngiltere	684	1,3	2,2	4.115	1,2	1,9
10	Kazakistan	635	125,8	2	2.906	40,6	1,4
11	BAE	625	-10,5	2	5.317	44,6	2,5
12	Hindistan	594	1,5	1,9	3.623	-9,4	1,7
13	İsviçre	563	-7,2	1,8	8.134	39,0	3,8
14	Polonya	514	4,6	1,6	3.443	3,2	1,6
15	İran	462	98,6	1,5	1.645	19,8	0,8
16	Hollanda	458	4,7	1,5	3.130	9,8	1,5
17	Irak	458	146,3	1,5	1.450	49,3	0,7
18	Brezilya	452	-1,0	1,4	3.007	19,7	1,4
19	Romanya	437	27,6	1,4	2.723	16,7	1,3
20	Japonya	424	-7,5	1,3	2.783	-3,0	1,3
Liste Toplamı		23.945	10,9	76,3	152.613	7,7	71,9
Diğer		7.430	-9,3	23,7	59.608	4,8	28,1
Toplam		31.376	5,4	100	212.221	6,9	100

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Temmuz ayında en fazla ihracat gerçekleştirilen sektör Otomotiv Endüstrisi

2025 yılı Temmuz ayında sektör bazında Otomotiv Endüstrisi 3,8 milyar \$ ihracat ve %15,4 pay ile en fazla ihracat gerçekleştirilen sektör olmuştur. Kimyevi Maddeler ve Mamulleri sektörü 3,4 milyar \$ ihracat ve %13,8 payla ikinci sırada yer almıştır. Hazır Gitim ve Konfeksiyon ise 1,6 milyar \$ ihracat ve %6,4 payla Temmuz ayında en fazla ihracat gerçekleştiren üçüncü sektör olmuştur. Mart ayında Türkiye ihracatının kilogram birim fiyatı %0,7 artışla 1,45 \$ olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye İhracatının Sektörel Dağılımı									
Sıra	SEKTÖRLER	1 - 30 TEMMUZ				1 OCAK - 30 TEMMUZ			
		2024	2025	Değişim	Pay (%)	2024	2025	Değişim	Pay (%)
1	Otomotiv Endüstrisi	3,1	3,8	23,0	15,4	20,8	23,8	14,5	15,2
2	Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	2,6	3,4	32,9	13,8	18,4	19,2	4,5	12,3
3	Hazır Giyim ve Konfeksiyon	1,7	1,6	-4,4	6,4	10,3	9,7	-6,2	6,2
4	Elektrik ve Elektronik	1,4	1,6	11,4	6,3	9,2	9,9	7,0	6,3
5	Çelik	1,4	1,4	-3,2	5,5	9,3	9,6	3,1	6,1
6	Demir ve Demir Dışı Metaller	1,1	1,2	8,0	4,8	7,2	7,6	6,7	4,9
7	Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	0,9	1,0	9,4	4,1	6,8	7,1	5,1	4,6
8	Makine ve Aksamları	0,9	1,0	4,5	4,0	6,4	6,2	-3,4	3,9
9	Savunma ve Havacılık Sanayii	0,4	1,0	128,4	3,9	3,3	4,6	38,6	2,9
10	Tekstil ve Hammaddeleri	0,8	0,8	-2,5	3,1	5,4	5,5	1,8	3,5
11	Mücevher	1,0	0,7	-22,4	3,0	3,8	5,1	34,4	3,2
12	Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	0,7	0,7	-2,2	2,8	4,5	4,5	0,2	2,9
13	İklimlendirme Sanayii	0,6	0,7	5,7	2,6	4,1	4,3	5,4	2,7
14	Madencilik Ürünleri	0,6	0,6	0,5	2,3	3,4	3,4	0,8	2,2
15	Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	0,4	0,4	12,7	1,7	2,5	2,6	3,4	1,7
16	Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	0,3	0,4	29,8	1,5	2,1	2,2	1,9	1,4
17	Gemi, Yat ve Hizmetleri	0,1	0,3	131,3	1,1	1,0	1,2	13,8	0,8
18	Halı	0,2	0,2	0,5	0,9	1,6	1,5	-5,2	1,0
19	Meyve Sebze Mamulleri	0,2	0,2	2,0	0,9	1,5	1,5	-2,9	0,9
20	Fındık ve Mamulleri	0,2	0,2	-22,5	0,7	1,4	1,3	-2,3	0,9
21	Kuru Meyve ve Mamulleri	0,1	0,1	32,1	0,5	0,9	1,0	6,3	0,6
22	Deri ve Deri Mamulleri	0,1	0,1	-4,2	0,5	0,9	0,8	-4,2	0,5
23	Yaş Meyve ve Sebze	0,2	0,1	-40,8	0,5	1,9	1,8	-5,7	1,2
24	Tütün	0,1	0,1	23,0	0,5	0,5	0,6	12,2	0,4
25	Zeytin ve Zeytinyağı	0,1	0,0	-23,8	0,2	0,5	0,3	-36,7	0,2
26	Süs Bitkileri ve Mamulleri	0,0	0,0	50,2	0,0	0,1	0,1	11,0	0,1
	T O P L A M (TİM*)	19,3	21,7	12,3	86,9	127,9	135,5	5,9	86,7
	İhracatçı Birlikleri Kaydından Muaf İhracat ile Antrepo ve Serbest Bölgeler Farkı	3,2	3,3	3,3	13,1	20,8	20,8	0,3	13,3
	GENEL İHRACAT TOPLAMI	22,5	25,0	11,0	100,0	148,7	156,4	5,1	100,0

Fasıl bazında en fazla ihracat yapılan ürün grubu 'Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı'

Temmuz ayında fasıl bazında en fazla ihracat yapılan ürün gruplarında ilk sırada 3,4 milyar \$ ile Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı yer almaktadır. Geçen yıla göre bu ürün grubundaki ihracat %25,3 artmıştır. Bu ürün grubunu Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları ürün grubundaki ihracat %2,9 artış ve 2,3 milyar \$ ile takip etmektedir. Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı ürün grubundaki ihracat ise bir önceki yıla göre %11,7 artışla 1,6 milyar \$ olarak gerçekleşerek bu dönemde en fazla ihracat gerçekleştirilen 3. ürün grubu olmuştur.

En Fazla İhracat Yapılan 20 Fasıl						
Sıra	Fasıl Kodu	Fasıl Açıklaması	Temmuz 2025		Ocak-Temmuz 2025	
			İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)
1	87	Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı	3.381	25,3	20.862	14,8
2	84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	2.308	2,9	14.607	0,2
3	85	Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı	1.579	11,7	9.892	8,2
4	27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar	1.387	10,7	9.569	-7,8
5	71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar	1.243	-18,6	8.264	14,7
6	39	Plastikler ve mamulleri	1.046	4,8	6.519	5,6
7	28	İnorganik kimyasallar, kıymetli metal, radyoaktif element, metal ve izotopların organik-anorganik bileşikleri	996	277,4	2.534	49,9
8	73	Demir veya çelikten eşya	868	7,5	5.492	-2,0
9	61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	862	-7,5	5.407	-5,0
10	72	Demir ve çelik	841	-10,1	6.324	6,3
11	62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	610	-7,2	4.006	-9,6
12	76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	506	3,4	3.237	7,7
13	93	Silahlar ve mühimmat, bunların aksam, parça ve aksesuarı	474	92,7	2.026	90,7
14	94	Mobilyalar, yatak takımları, aydınlatma cihazları, reklam lambaları, ışıklı tabelalar vb., prefabrik yapılar	434	3,6	2.909	1,9
15	88	Hava taşıtları, uzay taşıtları ve bunların aksam ve parçaları	415	407,5	1.675	43,7
16	74	Bakır ve bakırdan eşya	363	39,9	2.179	25,9
17	40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	361	10,4	2.358	10,7
18	8	Yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler	324	-25,5	3.281	-2,4
19	89	Gemiler ve suda yüzen taşıt ve araçlar	323	125,0	1.521	7,3
20	25	Tuz, kükürt, topraklar ve taşlar, alçılar, kireçler ve çimento	321	21,0	1.881	4,3
		Liste Toplamı	18.641	13,7	114.541	6,5
		Diğer	6.311	3,7	41.819	1,6
		Toplam	24.952	11,0	156.360	5,1

Kaynak: Ticaret Bakanlığı, TÜİK

Fasıl bazında en fazla ithalat yapılan ürün grubu 'Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar'

Temmuz ayında fasıl bazında en fazla ithalat yapılan ürün gruplarında ilk sırada 5,2 milyar \$ ile Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar yer almaktadır. Geçen yıla göre bu ürün grubundaki ithalat %2,7 azalmıştır. Bu ürün grubunu Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları ürün grubundaki ithalat %8,4 artış ve 3,9 milyar \$ ile takip etmektedir. Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı ürün grubundaki ithalat ise bir önceki yıla göre %22 artışla 3,4 milyar \$ olarak gerçekleşerek bu dönemde en fazla ithalat gerçekleştirilen 3. ürün grubu olmuştur.

En Fazla İthalatYapılan 20 Fasıl						
Sıra	Fasıl Kodu	Fasıl Açıklaması	Temmuz 2025		Ocak-Temmuz 2025	
			İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)
1	27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar	5.156	-2,7	37.414	-1,7
2	84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	3.900	8,4	23.787	2,8
3	87	Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı	3.402	22,0	21.124	15,3
4	85	Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları,aksam-parça-aksesuarı	2.753	9,5	16.838	9,0
5	72	Demir ve çelik	2.059	4,5	13.239	-3,2
6	39	Plastikler ve mamulleri	1.463	-4,9	9.512	2,8
7	71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar	1.203	-8,2	15.584	21,8
8	29	Organik kimyasal ürünler	797	-8,6	5.452	-2,8
9	88	Hava taşıtları, uzay taşıtları ve bunların aksam ve parçalar	796	18,9	2.840	2,5
10	76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	695	13,7	4.227	26,0
11	90	Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar, tıbbi, cerrahi alet ve cihazlar, bunların aksam, parça ve aksesuarı	691	17,9	4.308	14,5
12	74	Bakır ve bakırdan eşya	571	2,9	4.238	22,4
13	30	Eczacılık ürünleri	561	28,0	3.462	15,1
14	73	Demir veya çelikten eşya	378	-5,0	2.407	-1,2
15	40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	339	-3,6	2.426	4,5
16	38	Muhtelif kimyasal maddeler (biodizel, yangın söndürme maddeleri, dezenfektanlar, haşarat öldürücüler, vb.)	307	3,5	2.021	-0,8
17	48	Kağıt ve karton, kağıt hamurundan, kağıttan veya kartondan eşya	286	8,3	1.749	-2,4
18	12	Yağlı tohum ve meyveler, muhtelif tane, tohum ve meyveler, sanayide ve tıpta kullanılan bitkiler, saman ve kaba yem	275	20,8	2.276	22,2
19	10	Hububat	252	45,0	1.616	-13,1
20	32	Debagatte ve boyacılıkta kullanılan hülasalar, tanenler, boyalar, pigmentler, vernikler, macunlar, mürekkepler, vb.	233	-2,5	1.456	-2,9
		Liste Toplamı	26.116	.	175.976	.
		Diğer	5.259	3,6	36.245	13,1
		Toplam	31.376	5,4	212.221	6,9

Kaynak: Ticaret Bakanlığı, TÜİK

Yüksek teknoloji ürünlerin ihracatı Haziran ayında %22,7 azaldı

Türkiye ihracatı teknoloji yoğunluğuna göre incelendiğinde, Haziran ayında Yüksek Teknolojili Ürünler ihracatı bir önceki yılın aynı dönemine göre %22,7 azalışla ve %2,9 payla 0,57 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Orta Yüksek Teknolojili Ürünler ihracatı ise %19,7 artışla ve %41,3 payla 8,04 milyar \$'a ulaşmıştır. Orta Düşük Teknolojili Ürünler ihracatı geçen yıla kıyasla %5,9 artışla ve %28,9 payla 5,63 milyar \$ olmuştur. Düşük Teknolojili Ürünler ihracatı bu dönemde %1,3 değişim ve %26,9 pay ile 5,25 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye'nin Teknoloji Yoğunluğuna Göre İmalat Sanayi Ürün İhracatı							
Sınıflama Kodu	İmalat Sanayi Teknoloji Sınıfı Açıklaması	Haziran 2025			Ocak-Haziran 2025		
		İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Yüksek Teknolojili Ürünler	566	-22,7	2,9	4.363	5,5	3,5
2	Orta Yüksek Teknolojili Ürünler	8.035	19,7	41,3	47.525	8,8	38,4
3	Orta Düşük Teknolojili Ürünler	5.630	5,9	28,9	35.211	2,1	28,4
4	Düşük Teknolojili Ürünler	5.245	1,3	26,9	36.746	0,3	29,7
Toplam		19.477	8,6	100,0	123.844	4,1	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Yüksek teknoloji ürünlerin ithalatı Temmuz ayında %16,5 arttı

Türkiye ithalatı teknoloji yoğunluğuna göre incelendiğinde, Temmuz ayında Yüksek Teknolojili Ürünler ithalatı bir önceki yılın aynı dönemine göre %16,5 artışla ve %12,6 payla 3,31 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Orta Yüksek Teknolojili Ürünler ithalatı ise %9,1 artışla ve %47,2 payla 12,37 milyar \$'a ulaşmıştır. Orta Düşük Teknolojili Ürünler ithalatı geçen yıla kıyasla %0,3 artışla ve %28,2 payla 7,39 milyar \$ olmuştur. Düşük Teknolojili Ürünler ithalatı bu dönemde %-0,4 değişim ve %12 pay ile 3,15 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye'nin Teknoloji Yoğunluğuna Göre İmalat Sanayi Ürün İthalatı							
Sınıflama Kodu	İmalat Sanayi Teknoloji Sınıfı Açıklaması	Temmuz 2025			Ocak-Temmuz 2025		
		İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Yüksek Teknolojili Ürünler	3.315	16,5	12,6	19.098	7,6	11,1
2	Orta Yüksek Teknolojili Ürünler	12.367	9,1	47,2	76.939	7,6	44,8
3	Orta Düşük Teknolojili Ürünler	7.392	0,3	28,2	53.246	6,4	31,0
4	Düşük Teknolojili Ürünler	3.149	-0,4	12,0	22.387	3,7	13,0
Toplam		26.223	6,1	100,0	171.668	6,7	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Tüketim Malları ihracatının payı %31,8 olarak gerçekleşti

İhracat mal cinsine göre incelendiğinde, 2025 yılının Temmuz ayında Yatırım (Sermaye) Malları ihracatının bir önceki yılın aynı dönemine göre %40,7 artış ve %14,8 pay ile 3,7 milyar \$ olarak gerçekleştiği görülmektedir. Hammadde-Aramallar ihracatı %9,3 artış ve %51,3 payla 12,81 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Tüketim Malları ihracatı ise %1,2 artış ve %31,8 payla 7,94 milyar \$ olmuştur.

Geniş Ekonomik Grupların Sınıflamasına Göre İhracat							
GEG Kodu	GEG Açıklaması	Temmuz 2025			Ocak-Temmuz 2025		
		İhracat (milyon\$)	Değişim (%)	Pay (%)	İhracat (milyon\$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Yatırım (Sermaye) Malları	3.699	40,7	14,8	21.228	12,9	13,6
2	Hammadde-Aramallar	12.811	9,3	51,3	79.643	5,5	50,9
3	Tüketim Malları	7.941	1,2	31,8	53.120	0,7	34,0
4	Diğer	502	79,8	2,0	2.370	42,5	1,5
Toplam		24.952	11,0	100,0	156.360	5,1	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Orta Yüksek Teknolojili Ürünler ithalatının payı %41,6 olarak gerçekleşti

Mal cinsine göre ithalat incelendiğinde, 2025 yılının Temmuz ayında Yüksek Teknolojili Ürünler ithalatının bir önceki yılın aynı dönemine göre %71,4 artış ve %4,2 pay ile 1,01 milyar \$ olarak gerçekleştiği görülmektedir. Orta Yüksek Teknolojili Ürünler ithalatı %24,1 artış ve %41,6 payla 9,91 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Orta Düşük Teknolojili Ürünler ithalatı ise %4,4 artış ve %27,3 payla 6,51 milyar \$ olmuştur.

Geniş Ekonomik Grupların Sınıflamasına Göre İthalat							
GEG Kodu	GEG Açıklaması	Temmuz 2025			Ocak-Temmuz 2025		
		İthalat (milyon\$)	Değişim (%)	Pay (%)	İthalat (milyon\$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Yüksek Teknolojili Ürünler	1.008	71,4	4,2	5.387	14,1	3,6
2	Orta Yüksek Teknolojili Ürünler	9.909	24,1	41,6	57.404	11,1	38,9
3	Orta Düşük Teknolojili Ürünler	6.510	4,4	27,3	41.719	2,4	28,3
4	Düşük Teknolojili Ürünler	6.400	-0,6	26,9	43.135	0,1	29,2
Toplam		23.827	12,2	100,0	147.645	5,3	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Ülke Gruplarında Yer Alan Ülkeler

Avrupa Birliği: Almanya, Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Çekya, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Hırvatistan, Hollanda, İrlanda, İspanya, İsveç, İtalya, Kıbrıs, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Malta, Polonya, Portekiz, Romanya, Slovakya, Slovenya, Yunanistan

Yakın ve Orta Doğu: Bahreyn, Birleşik Arap Emirlikleri, Irak, İran, İsrail, Katar, Kuveyt, Lübnan, Oman, Suriye, Suudi Arabistan, Ürdün, Yemen

Diğer Avrupa (AB Hariç): Arnavutluk, Andorra, Beyaz Rusya (Belarus), Bosna-Hersek, Karadağ, Kuzey Makedonya, Norveç, Rusya, San Marino, Sırbistan, İsviçre, Ukrayna, Birleşik Krallık, İzlanda, Lihtenştayn, Moldova, Monako, Kosova, Vatikan

Diğer Asya: Afganistan, Azerbaycan, Bangladeş, Bhutan, Brunei, Çin, Ermenistan, Filipinler, Gürcistan, Hindistan, Endonezya, Japonya, Kamboçya, Kazakistan, Kırgızistan, Kuzey Kore, Güney Kore, Laos, Malezya, Maldivler, Moğolistan, Myanmar, Nepal, Pakistan, Singapur, Sri Lanka, Tacikistan, Tayland, Türkmenistan, Özbekistan, Vietnam, Doğu Timor

Kuzey Amerika: Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Meksika

Kuzey Afrika: Cezayir, Mısır, Libya, Fas, Sudan, Tunus, Batı Sahra

Diğer Afrika: Angola, Benin, Botsvana, Burkina Faso, Burundi, Cabo Verde, Kamerun, Orta Afrika Cumhuriyeti, Çad, Komorlar, Kongo Cumhuriyeti, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Cibuti, Ekvator Ginesi, Eritre, Esvatini, Etiyopya, Gabon, Gambiya, Gana, Gine, Gine-Bissau, Fildişi Sahili, Kenya, Lesotho, Liberya, Madagaskar, Malavi, Mali, Moritanya, Mauritius, Mozambik, Namibya, Nijer, Nijerya, Ruanda, Sao Tome ve Principe, Senegal, Seyşeller, Sierra Leone, Somali, Güney Afrika, Güney Sudan, Tanzanya, Togo, Uganda, Zambiya, Zimbabve

Orta Amerika ve Karayipler: Antigua ve Barbuda, Bahamalar, Barbados, Belize, Kosta Rika, Küba, Dominika, Dominik Cumhuriyeti, El Salvador, Grenada, Guatemala, Haiti, Honduras, Jamaika, Nikaragua, Panama, Saint Kitts ve Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent ve Grenadinler, Trinidad ve Tobago

Güney Amerika: Arjantin, Bolivya, Brezilya, Şili, Kolombiya, Ekvador, Guyana, Paraguay, Peru, Surinam, Uruguay, Venezuela

Küresel Emtia Fiyatları

Genel Değerlendirme

2025 yılı itibarıyla emtia piyasalarında genel bir zayıflama gözlemlenmektedir.³⁴ Bu eğilim, artan ticaret engelleri ve politika belirsizliklerinin küresel büyüme beklentilerini olumsuz etkilemesiyle Şubat ayından bu yana belirginleşmiştir. Bu çerçevede, yıllık ortalama emtia fiyatlarının 2025'te %10 oranında düşmesi beklenmektedir. 2026 yılında ise enerji ve metal üretimiindeki artış ile tarımsal emtialardaki arz kısıtlarının hafiflemesi sayesinde fiyatların %6 daha gerilemesi öngörülmektedir. Küresel büyümenin toparlanmasıyla birlikte, sonraki yıllarda emtia fiyatlarının yeniden yükselerek tüketimi desteklemesi beklenmektedir. Riskler ise ağırlıklı olarak aşağı yönlü seyretmektedir. Büyük ekonomiler arasındaki ticaret gerilimlerinin yeniden tırmanması, küresel ticaret ve yatırımı daha da zayıflatabilir ve emtia talebini baskılayabilir.

Enerji tarafında, Nisan ayı başında Brent petrol fiyatları, OPEC+'nın üretimi artırma yönündeki adımları ve talep endişeleriyle birlikte hızla gerilemiştir. Bu yıl Brent petrol fiyatlarının varil başına ortalama 66 dolar, gelecek yıl ise 61 dolar olması beklenmektedir. Talep büyümesinin 2015–2019 döneminin oldukça altında kalacağı öngörülmektedir. Buna karşılık, doğal gaz fiyatlarında bu yıl belirgin bir artış beklenmektedir. Özellikle ABD'deki fiyatlar, LNG ihracatındaki yapısal genişleme sayesinde %50'den fazla yükselmiştir. Avrupa'da ise ılıman hava koşulları ve yeterli stoklar nedeniyle fiyatlar düşüş eğilimindedir. Genel olarak enerji fiyatlarının 2025'te %15, 2026'da ise %7 oranında düşmesi, ardından 2027'de petrol fiyatlarının güçlenmesiyle sınırlı bir artış yaşanması beklenmektedir.

Tarımsal emtia fiyatlarında bu yıl büyük bir değişim öngörülmemektedir. 2025'te kahve ve kakaoya yönelik hava koşullarına bağlı arz şokları içecek fiyatlarını yukarı çekerken, artan pirinç stokları ve rekor seviyedeki soya fasulyesi üretimi gıda fiyatlarını aşağı yönlü dengelemektedir. Mısır fiyatlarının ise düşük petrol fiyatlarının etanol talebini azaltması nedeniyle gerilemesi beklenmektedir. 2026–2027 döneminde içecek fiyatlarının normalleşmesi ve gıda fiyatlarının sabit kalmasıyla birlikte genel tarım fiyatlarında hafif bir yumuşama öngörülmektedir.

Metal piyasalarında da benzer bir görünüm söz konusudur. Nisan ayı başında, küresel büyüme beklentilerinin kötüleşmesiyle değerli metaller hariç metal fiyatlarında keskin bir düşüş yaşanmış, ardından ticaret gerilimlerinin hafiflemesiyle kısmi bir toparlanma görülmüştür. Bakır ve alüminyum fiyatları yılın başından itibaren olası tarife artışlarının etkisiyle desteklenmiş, ABD alüminyum fiyatları küresel referans değerini önemli ölçüde aşmıştır. Metal endeksinin 2025'te %5 düşmesi, 2026'da daha da gerilemesi ve ardından istikrar kazanması beklenmektedir.

Kıymetli metaller ise genel eğilimin tersine hareket etmektedir. Altın, gümüş ve platini kapsayan kıymetli metal fiyat endeksinin 2025'te %30'dan fazla artması öngörülmektedir. Altın fiyatlarının bu yıl güvenli liman talebiyle rekor seviyeye ulaşması ve 2026–2027 döneminde sabit kalması beklenmektedir.

³⁴ World Bank, Global Economic Prospects, June 2025 [↗](#)

Emtia Endeksleri ve Temel Emtia Fiyatları

2025 yılı Temmuz ayında;

- Dünya Bankası tarafından yayınlanan küresel emtia fiyatları verilerine göre Enerji fiyatları endeksi bir önceki aya göre %0,6 azalmıştır. Yıllık bazda ise enerji fiyatları endeksi %13,5 düşmüştür. Doğalgaz fiyatları bir önceki aya göre %5,6 artarken, yıllık bazda artış oranı %53,8 olmuştur. Ortalama Petrol fiyatları ise aylık bazda %0,1 yükselirken geçen yılın Temmuz ayına göre fiyatlar %16,9 azalmıştır.
- Metal fiyatları endeksi bir önceki aya göre %1,5 artmıştır. Yıllık bazda ise Metal fiyatları endeksi %3,2 yükselmiştir. Alüminyum fiyatları bir önceki aya göre %3,2 artarken, yıllık bazda artış oranı %11 olmuştur. Bakır fiyatları ise aylık bazda %0,7 düşerken, yıllık bazda fiyatlar %4,1 artmıştır. Demir fiyatları aylık bazda %5,3 oranında artarken, yıllık bazda fiyatlar %9 oranında gerilemiştir.
- Değerli Metal emtia fiyatları endeksi aylık bazda %0,4 oranında artmıştır. Bir önceki yılın Temmuz ayına göre endeks değeri %37,4 oranında yükselmiştir. Altın fiyatları aylık bazda 2025 yılı Temmuz ayında bir önceki aya göre %0,4 azalırken, Gümüş fiyatlarında artış oranı %4,7 olarak gerçekleşmiştir. Yıllık bazda ise Altın fiyatları %39,3 artmıştır. Gümüş fiyatları ise yıllık bazda %26,6 artmıştır.
- Gıda Emtia Fiyatları Endeksi aylık bazda %0,9 oranında artarken, Tarım Fiyatları Endeksi %1,9 oranında azalmıştır. Yıllık bazda değerlendirildiğinde ise Gıda Emtia Fiyatları Endeksi %5,4 oranında düşmüş, Tarım Fiyatları Endeksi ise %2,1 oranında azalmıştır.

Emtia Endeksleri ve Temel Emtia Fiyatları

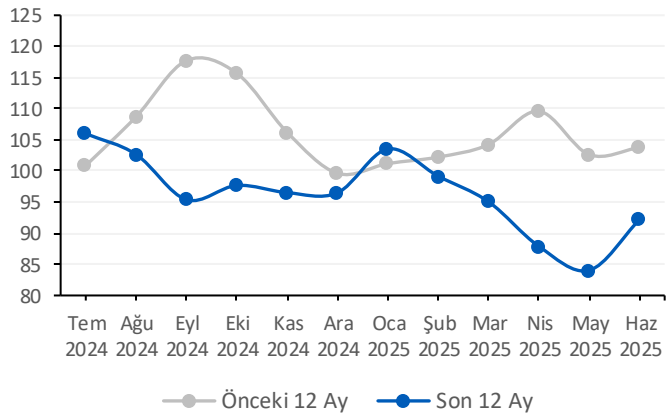
Ana grup emtia endeksleri ve temel emtia fiyatlarının Temmuz 2025 dönemi itibarıyla değişimleri aşağıdaki tablolarda sunulmaktadır. “Yıllık” değişimler 2025 yılı Temmuz ayındaki değerlerin bir önceki yılın aynı ayına göre ortalama değişimini, “Aylık” değişimler ise 2025 yılı Temmuz ayındaki değerlerin bir önceki aya göre ortalama değişimini ifade etmektedir.

Enerji Fiyatları Endeksi

Yıllık: %13,5 ↓ Aylık: %0,6 ↓

Enerji fiyatları endeksi Temmuz ayında bir önceki aya göre %0,6 oranında azalmıştır. Bir önceki yılın aynı ayı ile karşılaştırıldığında ise fiyat endeksi değeri %13,5 daha düşüktür. Son 12 aylık dönemde en yüksek endeks değerine 103,5 ile Ocak 2025 döneminde ulaşılırken, en düşük endeks değeri 84 ile Mayıs 2025 döneminde gerçekleşmiştir.

Enerji Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

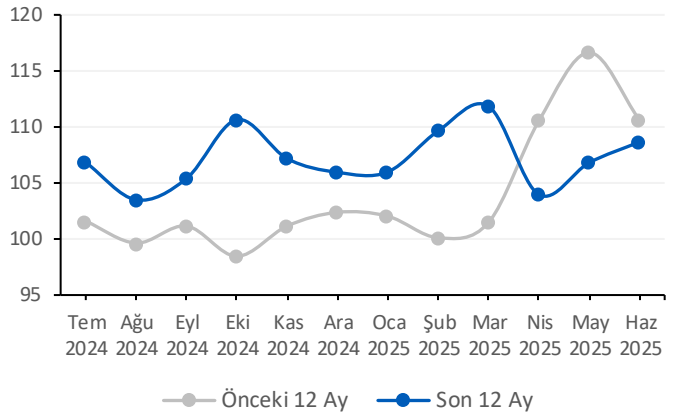

Metal Fiyatları Endeksi

Yıllık: %3,2 ↑ Aylık: %1,5 ↑

Metal fiyatları endeksi Temmuz 2025 döneminde aylık bazda %1,5 yükselmiştir. Endeks değeri bir önceki yılın aynı dönemi ile kıyaslandığında %3,2 daha yüksek seyretmektedir. Son 12 aylık veriler incelendiğinde endeks aylık bazda zirve noktasına 111,8 ile Mart 2025 döneminde ulaşırken, 103,5 ile Ağustos 2024 döneminde en düşük endeks değeri görmüştür.

Metal Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

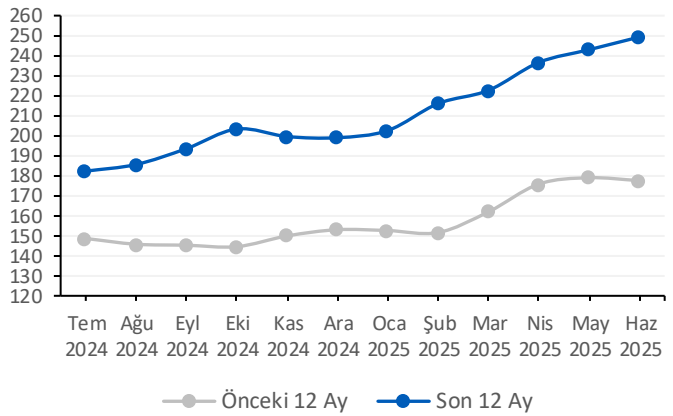

Değerli Metal Fiyatları Endeksi

Yıllık: %37,4 ↑ Aylık: %0,4 ↑

Değerli Metal fiyatları endeksi Temmuz 2025 döneminde aylık bazda %0,4 yükselmiştir. Endeks değeri bir önceki yılın aynı dönemi ile kıyaslandığında %37,4 daha yüksek seyretmektedir. Son 12 aylık veriler incelendiğinde endeks aylık bazda zirve noktasına 250,4 ile Temmuz 2025 döneminde ulaşırken, 185,6 ile Ağustos 2024 döneminde en düşük endeks değeri görmüştür.

Değerli Metal Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

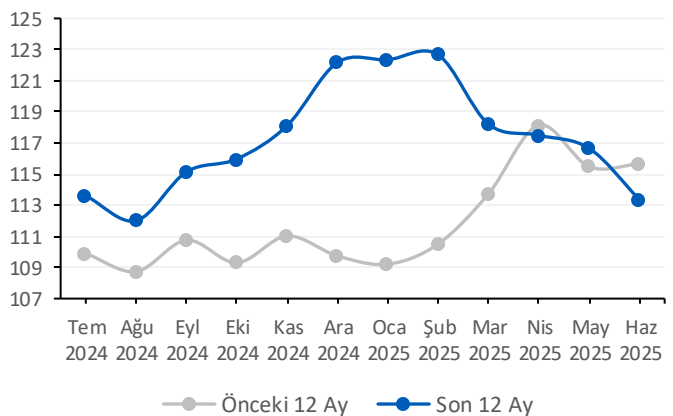

Tarım Fiyatları Endeksi

Yıllık: %2,1 ↓ Aylık: %1,9 ↓

Tarım fiyatları endeksi Temmuz ayında bir önceki aya göre %1,9 oranında azalmıştır. Bir önceki yılın aynı ayı ile karşılaştırıldığında ise fiyat endeksi değeri %2,1 daha düşüktür. Son 12 aylık dönemde en yüksek endeks değerine 122,7 ile Şubat 2025 döneminde ulaşılırken, en düşük endeks değeri 111,2 ile Temmuz 2025 döneminde gerçekleşmiştir.

Tarımsal Emtia Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

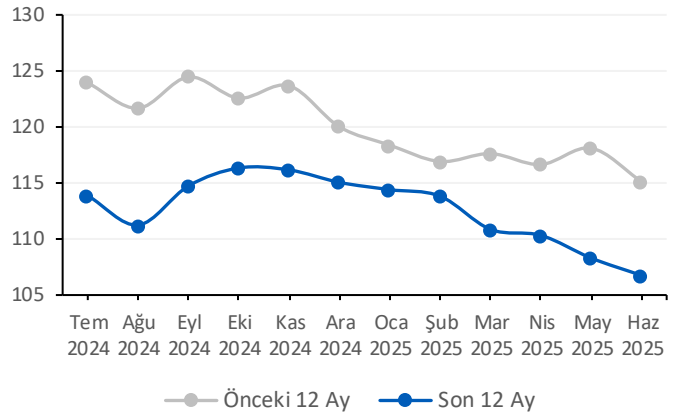

Gıda Fiyatları Endeksi

Yıllık: %5,4 ↓ Aylık: %0,9 ↑

Gıda fiyatları endeksi Temmuz ayında bir önceki aya göre %0,9 oranında artmıştır. Bir önceki yılın aynı ayı ile karşılaştırıldığında ise fiyat endeksi değeri %5,4 daha düşüktür. Son 12 aylık dönemde en yüksek endeks değerine 116,3 ile Ekim 2024 döneminde ulaşılırken, en düşük endeks değeri 106,7 ile Haziran 2025 döneminde gerçekleşmiştir.

Gıda Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

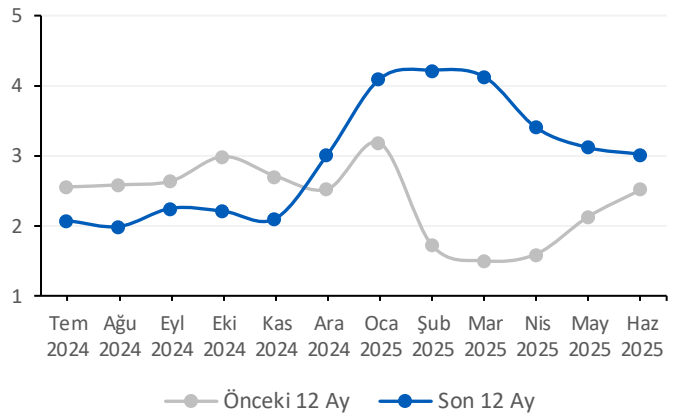

Doğalgaz Fiyatları

Yıllık: %53,8 ↑ Aylık: %5,6 ↑

Temmuz ayında doğalgaz fiyatları bir önceki aya göre %5,6 yükselmiştir. Fiyatlar yıllık bazda incelendiğinde bir önceki yıla göre %53,8 oranında daha yüksek olduğu görülmektedir. Son bir yıllık dönemde ulaşılan en yüksek aylık ortalama fiyat 4,2 USD/mmmbtu ile Şubat 2025 olmuştur. Bu dönemde ortalama fiyatların aylık bazda en düşük noktası ise 2 USD/mmmbtu ile Ağustos 2024 döneminde gerçekleşmiştir.

Doğalgaz Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/mmmbtu)

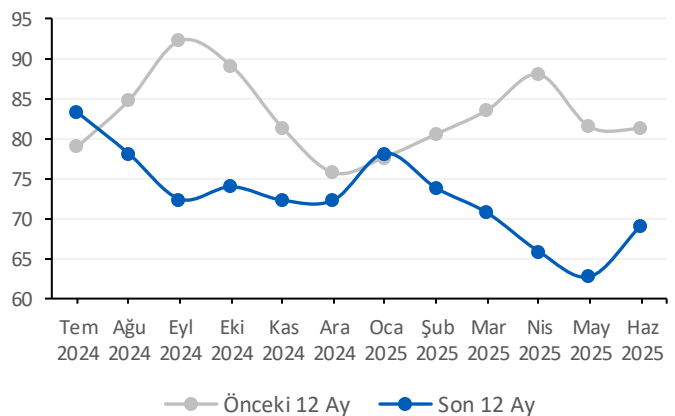

Petrol Fiyatları

Yıllık: %16,9 ↓ Aylık: %0,1 ↑

Temmuz ayında petrol fiyatları bir önceki aya göre %0,1 yükselmiştir. Fiyatlar yıllık bazda incelendiğinde bir önceki yıla göre %16,9 oranında daha düşük olduğu görülmektedir. Son bir yıllık dönemde ulaşılan en yüksek aylık ortalama fiyat 78,2 USD/varil ile Ocak 2025 olmuştur. Bu dönemde ortalama fiyatların aylık bazda en düşük noktası ise 62,7 USD/varil ile Mayıs 2025 döneminde gerçekleşmiştir.

Petrol Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/varil)

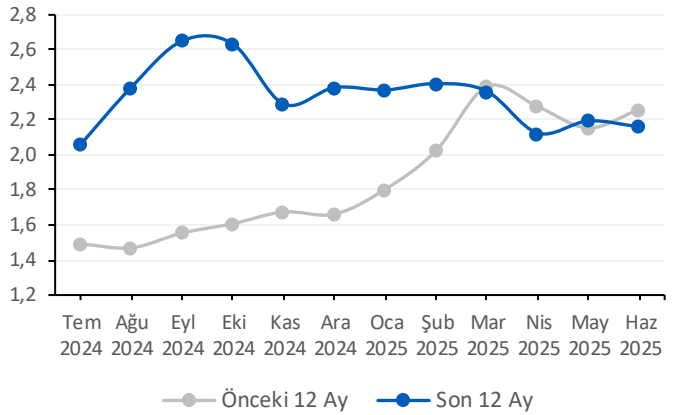

Kauçuk Fiyatları

Yıllık: %8,4 ↑ Aylık: %3,3 ↑

Temmuz ayında kauçuk fiyatları bir önceki aya göre %3,3 yükselmiştir. Fiyatlar yıllık bazda incelendiğinde bir önceki yıla göre %8,4 oranında daha yüksekte olduğu görülmektedir. Son bir yıllık dönemde ulaşılan en yüksek aylık ortalama fiyat 2,7 USD/kg ile Eylül 2024 olmuştur. Bu dönemde ortalama fiyatların aylık bazda en düşük noktası ise 2,1 USD/kg ile Nisan 2025 döneminde gerçekleşmiştir.

Kauçuk Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/kg)

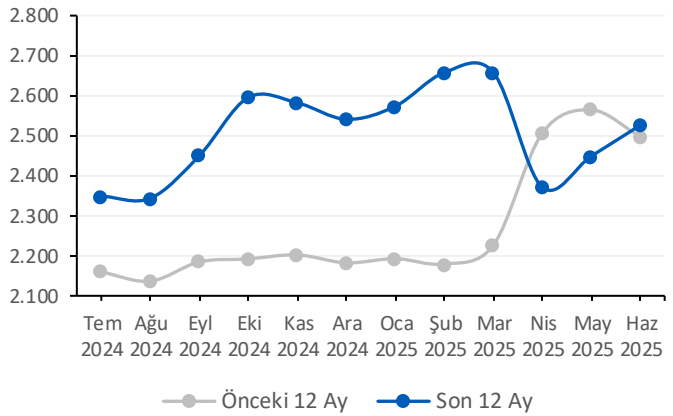

Alüminyum Fiyatları

Yıllık: %11,0 ↑ Aylık: %3,2 ↑

Temmuz ayında alüminyum fiyatları bir önceki aya göre %3,2 yükselmiştir. Fiyatlar yıllık bazda incelendiğinde bir önceki yıla göre %11 oranında daha yüksekte olduğu görülmektedir. Son bir yıllık dönemde ulaşılan en yüksek aylık ortalama fiyat 2658,3 USD/ton ile Mart 2025 olmuştur. Bu dönemde ortalama fiyatların aylık bazda en düşük noktası ise 2343,7 USD/ton ile Ağustos 2024 döneminde gerçekleşmiştir.

Alüminyum Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/ton)

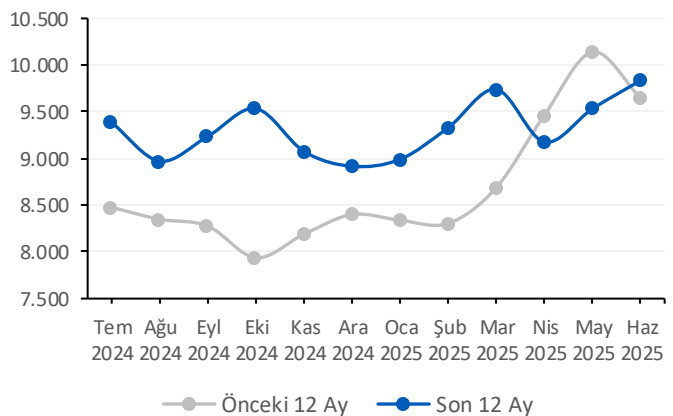

Bakır Fiyatları

Yıllık: %4,1 ↑ Aylık: %0,7 ↓

Temmuz ayında bakır fiyatları bir önceki aya göre %0,7 düşmüştür. Fiyatlar yıllık bazda incelendiğinde bir önceki yıla göre %4,1 oranında daha yüksekte olduğu görülmektedir. Son bir yıllık dönemde ulaşılan en yüksek aylık ortalama fiyat 9835,1 USD/ton ile Haziran 2025 olmuştur. Bu dönemde ortalama fiyatların aylık bazda en düşük noktası ise 8916,3 USD/ton ile Aralık 2024 döneminde gerçekleşmiştir.

Bakır Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/ton)

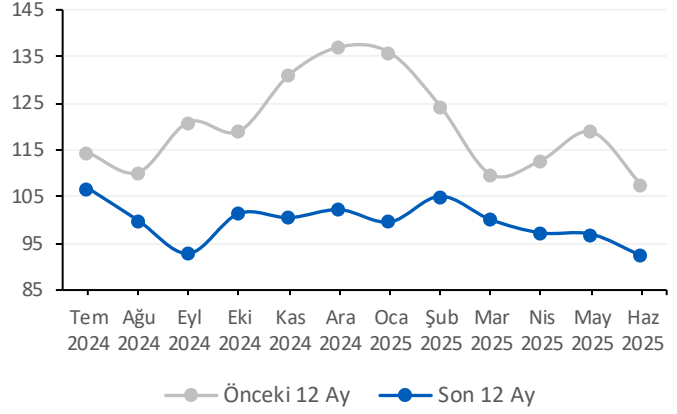

Demir Fiyatları

Yıllık: %9,0 ↓ Aylık: %5,3 ↑

Demir fiyatları Temmuz ayında bir önceki aya göre %5,3 oranında artmıştır. Bir önceki yılın aynı ayı ile karşılaştırıldığında ise aylık fiyatlar %9 daha düşüktür. Son 12 aylık dönemde en yüksek aylık ortalama fiyatlara 105,1 USD/kuru metrik ton ile Şubat 2025 döneminde ulaşılırken, en düşük ortalama fiyat 92,3 USD/kuru metrik ton ile Haziran 2025 döneminde gerçekleşmiştir.

Demir Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/kuru ton)

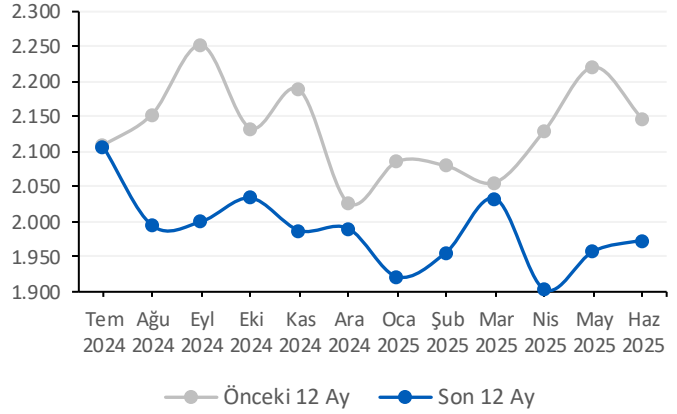

Kurşun Fiyatları

Yıllık: %5,4 ↓ Aylık: %7,0 ↑

Kurşun fiyatları Temmuz ayında bir önceki aya göre %1 oranında artmıştır. Bir önceki yılın aynı ayı ile karşılaştırıldığında ise aylık fiyatlar %5,4 daha düşüktür. Son 12 aylık dönemde en yüksek aylık ortalama fiyatlara 2034 USD/ton ile Ekim 2024 döneminde ulaşılırken, en düşük ortalama fiyat 1903,5 USD/ton ile Nisan 2025 döneminde gerçekleşmiştir.

Kurşun Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/ton)

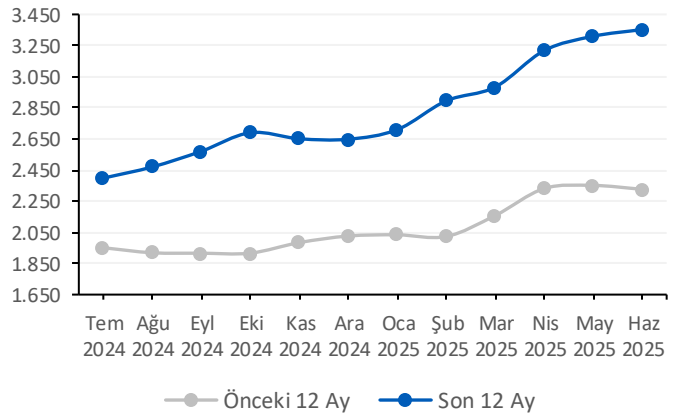

Altın Fiyatları

Yıllık: %39,3 ↑ Aylık: %0,4 ↓

Altın fiyatları Temmuz ayında bir önceki aya göre %0,4 oranında azalmıştır. Bir önceki yılın aynı ayı ile karşılaştırıldığında ise aylık fiyatlar %39,3 daha yüksektir. Son 12 aylık dönemde en yüksek aylık ortalama fiyatlara 3352,7 USD/ons ile Haziran 2025 döneminde ulaşılırken, en düşük ortalama fiyat 2470,2 USD/ons ile Ağustos 2024 döneminde gerçekleşmiştir.

Altın Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/ons)

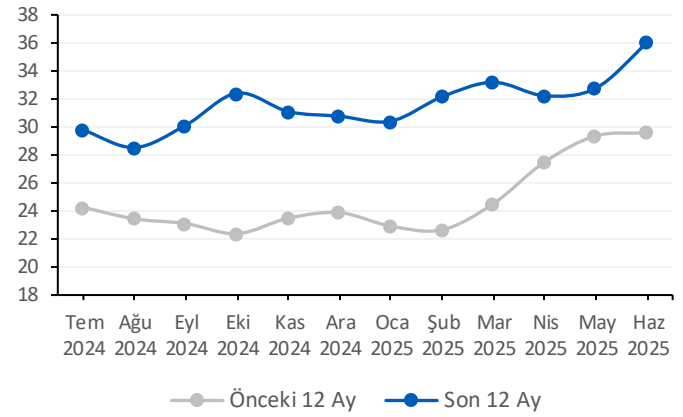

Gümüş Fiyatları

Yıllık: %26,6 ↑ Aylık: %4,7 ↑

Temmuz ayında gümüş fiyatları bir önceki aya göre %4,7 yükselmiştir. Fiyatlar yıllık bazda incelendiğinde bir önceki yıla göre %26,6 oranında daha yüksekte olduğu görülmektedir. Son bir yıllık dönemde ulaşılan en yüksek aylık ortalama fiyat 37,7 USD/ons ile Temmuz 2025 olmuştur. Bu dönemde ortalama fiyatların aylık bazda en düşük noktası ise 28,5 USD/ons ile Ağustos 2024 döneminde gerçekleşmiştir.

Gümüş Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/ons)

Ana Grup Emtia Endeksleri Değişimleri

Emtia Endeksleri	2010 Baz Yıl	2023				2024				Oca.- Tem. 2024 Ort.	Oca.- Tem. 2025 Ort.	Yıllık Ort. Değ.(%)	Tem. 2024	Tem. 2025	Yıllık Değ.(%)	Haz. 2025	Tem. 2025	Aylık Değ.(%)
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4									
Enerji	100	111,1	100,4	109,1	107,2	102,5	105,3	101,3	96,9	104,2	93,4	-10,4	106,0	91,7	###	92,2	91,7	-0,6
Metal	100	117,3	109,1	105,9	103,5	105,1	120,8	113,8	116,9	106,9	108,2	1,2	106,8	110,3	3,2	108,7	110,3	1,5
Değerli Metal	100	143,1	150,5	146,6	149,2	155,4	177,5	187,2	200,6	168,7	231,5	37,2	182,3	250,4	37,4	249,3	250,4	0,4
Tarım	100	112,2	111,6	109,8	110,0	111,2	116,4	113,6	118,8	113,8	117,6	3,4	113,6	111,2	-2,1	113,4	111,2	-1,9
Gıda	100	129,5	126,8	123,4	122,1	117,6	116,6	113,3	115,9	116,7	110,3	-5,4	113,9	107,7	-5,4	106,7	107,7	0,9

Kaynak: Dünya Bankası

Temel Emtia Fiyatları Değişimi

Değer: ABD Doları		2023				2024				Oca.- Tem. 2024 Ort.	Oca.- Tem. 2025 Ort.	Yıllık Ort. Değ.(%)	Tem. 2024	Tem. 2025	Yıllık Değ.(%)	Haz. 2025	Tem. 2025	Aylık Değ.(%)
Emtia	Birim	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4									
Doğalgaz*	mmBtu	2,7	2,2	2,6	2,7	2,1	2,1	2,1	2,4	2,1	3,6	71,1	2,1	3,2	54	3,0	3,2	5,6
Petrol**	varil	81,4	78,2	86,8	84,0	83,1	84,9	80,2	74,6	82,2	70,0	-14,9	83,3	69,2	-16,9	69,1	69,2	0,1
Kauçuk	kg	1,61	1,54	1,51	1,65	2,07	2,23	2,37	2,44	2,14	2,27	5,9	2,06	2,23	8,4	2,16	2,23	3,3
Alüminyum	ton	2.405	2.266	2.160	2.192	2.199	2.523	2.381	2.573	2.359	2.549	8,0	2.349	2.606	11,0	2.526	2.606	3,2
Bakır	ton	8.944	8.474	8.368	8.176	8.444	9.751	9.198	9.175	9.139	9.482	3,8	9.385	9.771	4,1	9.835	9.771	-0,7
Demir	ton	126,1	112,0	115,2	129,0	123,3	113,0	99,9	101,4	116,6	98,4	-15,6	106,9	97,3	-9,0	92,3	97,3	5,3
Kurşun	ton	2.137	2.119	2.172	2.116	2.074	2.166	2.034	2.004	2.118	1.963	-7,3	2.107	1.993	-5,4	1.974	1.993	1,0
Altın	ons	1.888	1.978	1.929	1.976	2.072	2.336	2.480	2.663	2.232	3.115	39,6	2.398	3.340	39,3	3.353	3.340	-0,4
Gümüş	ons	22,5	24,2	23,6	23,2	23,4	28,8	29,5	31,4	26,6	33,5	25,8	29,8	37,7	26,6	36,0	37,7	4,7

Kaynak: Dünya Bankası

*Doğalgaz fiyatları için ABD piyasa fiyatları kullanılmaktadır.

**Petrol fiyatları için Brent, WTI ve Dubai ham petrol fiyatlarının ortalaması kullanılmaktadır.

Notlar

- Emtia endeksleri: Ana emtia gruplarındaki fiyat değişimlerini kolayca takip edebilmek amacıyla emtia fiyatlarını belirli yüzdesel ağırlıkta gruplandırarak referans bir yıla göre fiyat seviyesini gösteren endekslerdir.
- Dünya Bankası tarafından emtia fiyatlarına ilişkin veriler <https://www.worldbank.org/en/research/commodity-markets> internet sitesinde yayınlanmakta ve düzenli olarak her ay güncellenmektedir.
- Dünya Bankası veritabanından alınan son aylara ilişkin veriler geçici olup ilerleyen dönemlerde revize edilebilmektedir.
- Ana Grup Emtia Fiyat Endekslerinin hesaplanmasında kullanılan emtialar aşağıda listelenmiştir.
 - Enerji Emtiaları Fiyat endeksi: ham petrol (%84), kömür (%4,7), doğal gaz (%10,8)
 - Tarım Emtiaları Fiyat Endeksi: gıda (%61,7), içecek (%12,9), tarımsal hammadde (%25,4)
 - Gıda Emtiaları Fiyat Endeksi: Tahıl (%28,2), bitki yağları (%40,8), diğer gıdalar (%31,0)
 - Metal Emtialar Fiyat Endeksi: alüminyum (%26,7), bakır (%38,4), demir cevheri (%18,9), kurşun (%1,8), nikel (%8,1), kalay (%2,1), çinko (%4,1)
 - Değerli Metal Emtiaları Fiyat Endeksi: altın (%77,8), gümüş (%18,9), platin (%3,3)
- Endeks hesaplamalarında kullanılan fiyatlar çeşitli uluslararası kaynaklardan sağlanmaktadır. Örnek: doğal gaz fiyatları için Bloomberg, Thomson Reuters, The Wall Street Journal ve Dünya Bankası kaynaklarından "Natural Gas (U.S.), spot price at Henry Hub, Louisiana spot prices" piyasa verileri kullanılmaktadır.

Aylık fiyatlar haftalık ve günlük fiyatların ortalaması alınarak, dönemsel fiyatlar ise aylık fiyatların ortalaması alınarak hesaplanmaktadır.

İklim Kanunu

Türkiye'nin ilk "İklim Kanunu Teklifi", TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilerek yasalaşmıştır.³⁵ İklim Kanunu, Türkiye'nin stratejik önceliklerini ve temel değerlerini yansıtacak şekilde ulusal çabaları küresel iklim hedefleriyle uyumlu hâle getirmek üzere tasarlanmış kapsamlı ve tutarlı bir yasal çerçeve sunmaktadır.

Kanun; iklim değişikliği ile mücadelede esas olan sera gazı emisyonlarının azaltılması ve iklim değişikliğine uyum faaliyetlerini, planlama ve uygulama araçlarını, gelirleri, izin ve denetim ile bunlara ilişkin yasal ve kurumsal çerçevenin usul ve esaslarını kapsamaktadır.

Kanun ile ekonominin iklim bazlı olumsuz sonuçlara dirençli hale gelmesi sağlanarak sektörlerin uluslararası rekabet gücünün artırılması için daha temiz ve daha verimli üretim süreçleri güvence altına alınacaktır. Ayrıca kanunun sadece sanayi sektörlerini değil şehirleri, tarımı, hayvancılığı ve yeşil alanları da koruyan bir yaklaşımla hazırlandığı belirtilmektedir.

Kanuna göre, iklim değişikliği ile mücadelede Türkiye'nin "ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar ve göreceli kabiliyetler" ilkesi dikkate alınarak, eşitlik, iklim adaleti, ihtiyatlılık, katılım, entegrasyon, sürdürülebilirlik, şeffaflık, adil geçiş ve ilerleme yaklaşımları esas alınacaktır. Kurumların sorumlulukları net şekilde tanımlanmış, İklim Değişikliği Başkanlığı'nın görevleri belirlenmiştir. Kurumlar arası koordinasyon, faaliyetler ve standartlar başkanlıkça belirlenecektir. Başkanlık, sera gazı emisyonlarının azaltımı ve iklim değişikliğine uyum faaliyetlerine ilişkin ilerlemeleri izleyecektir. Karbon fiyatlandırmasına ilişkin piyasaya dayalı mekanizmaları düzenlemek de Başkanlığın yetkisinde olacaktır. Emisyon Ticaret Sistemi (ETS), Başkanlık tarafından kurulacak ve bu kapsamda tahsisatların dağıtımı yapılacaktır. ETS kapsamında esasları yönetmelikle belirlenen doğrudan sera gazı emisyonlarına neden olan faaliyetleri yürüten işletmelerin, bu faaliyetleri gerçekleştirebilmesi için İklim Değişikliği Başkanlığından sera gazı emisyon izni alması zorunlu olacaktır. Adil geçiş, birincil piyasa, denkleştirme ve iklim adaleti gibi tanımlar da yapılmıştır. Türkiye Yeşil Taksonomisi'nin kurulup yürütülmesi de İklim Değişikliği Başkanlığı tarafından gerçekleştirilecektir.

Yerel İklim Değişikliği Eylem Planları (YİDEP) ile 81 il genelinde bütüncül bir iklim eylemi yaklaşımı benimsenmiştir. Bu bağlamda her ilde İl İklim Değişikliği Koordinasyon Kurulu kurulması öngörülmektedir. Yerel İklim Değişikliği Eylem Planları, en geç 31 Aralık 2027 tarihine kadar hazırlanacaktır. Bakanlık bu süreyi bir yıla kadar uzatabilecektir.

Karbon Piyasası Kurulu; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı başkanlığında

- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığını, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığını, Hazine ve Maliye Bakanlığını, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığını, Ticaret Bakanlığını, Tarım ve Orman Bakanlığını, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığını temsil eden birer bakan yardımcısı,
- Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkan Yardımcısı,
- Sermaye Piyasası Kurulu Başkanı,
- Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu Başkanı ve
- İklim Değişikliği Başkanından oluşacaktır.

³⁵ Türkiye İhracatçılar Meclisi, İhracatın Yeşil Dönüşümü webinarından ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı kaynaklarından faydalanılarak hazırlanmıştır [↗](#)

Kurulun sekreteryasını Başkanlık yapacaktır. Kurul;

- Ulusal tahsisat planını onaylayacak,
- ETS piyasasında ücretsiz tahsisatların dağılımına karar verecek,
- Birincil piyasada satışa sunulacak tahsisat miktarını tespit edecek,
- ETS kapsamında hangi oranda denkleştirme işlemlerinin kullanılabileceğine karar verecek,
- ETS ile ilgili plan, politika, strateji ve eylemleri belirleyecek,
- Uluslararası karbon piyasasına konu olacak sektör, proje ve faaliyetleri tespit edecek,
- İlgili sınırlamaları, ithal ve ihraca ilişkin temel politikayı belirleyecektir.

Pilot dönemde 2026–2027 yıllarına ait sera gazı emisyonları esas alınacak, SKDM sektörleri ile B ve C kategorileri kapsamda yer alacaktır. Tahsisatlar %100 ücretsiz ve kıyas yöntemi ile belirlenecektir. Alt tesislere ilişkin doğrulama raporlarının ardından Ulusal Tahsisat Planı ilan edilecektir. Avans tahsisatlar ile piyasa işlemleri başlatılacaktır. Bu dönemde denkleştirme öngörülmemektedir. Sera gazı emisyon izninin İklim Kanunu yürürlüğe girdikten sonraki üç yıl içerisinde alınması gerekmektedir. Bu süre içinde kapsamda olan tesislere bir defaya mahsus muafiyet sağlanacaktır. İdari cezalar %80 indirimli olarak uygulanacaktır.

E-YİDEP sistemi, yerel iklim eylem planlarının hazırlanması ve izlenmesi için çevrim içi bir altyapı sunmaktadır. Bu sistem, göstergeler üzerinden veri toplanmasını ve paylaşılmasını sağlamakta, Sera Gazı Emisyon Envanteri (SGE) verilerini içermektedir. Ayrıca, çevrim içi karar destek araçları arasında iklim etkileri haritalama aracı, iklim etki değerlendirme aracı, SGE senaryo modelleme aracı, doğal afet ve uyum maliyet eylem aracı yer almaktadır.

YİDEP yönetmelik taslağı İl İklim Değişikliği Koordinasyon Kurulu yapısını, paydaş katılımını ve planların içeriğini tanımlamaktadır. YİDEP; enerji, ulaşım, binalar, endüstri, tarım, atık ve su gibi sektörlerde mevcut durumu; sera gazı envanterini ve azaltım eylemlerini; uyum için risk analizlerini, öncelikli sektörleri ve uyum eylemlerini kapsamaktadır. Ayrıca, web tabanlı bir sistemin kurulması ve hazırlık, uygulama, izleme ve değerlendirme aşamalarında karar destek araçlarının kullanılması sağlanacaktır.

Responsible Destek Programı

Ticaret Bakanlığı tarafından uygulanan Responsible programı³⁶, firmaların Avrupa Yeşil Mutabakatı'na uyum projelerini desteklemek³⁷ amacıyla geliştirilmiş bir danışmanlık ve finansal desteğe erişim mekanizmasıdır. 5973 sayılı İhracat Destekleri Hakkında Karar³⁸ kapsamında yürütülen programın destek şartlarına göre, son 3 yılda toplam 300.000 dolar ihracat gerçekleştiren imalatçı ve ihracatçı şirketler destekten %50 oranında, 5 yıllık kapsam süresiyle ve toplam 13.645.000 TL üst limit³⁹ dahilinde yararlanabilmektedir. Bu limit her yıl ocak ayında güncellenmektedir.

Faz 1'de mevcut durum analizi yapılmaktadır. Bu analiz aynı zamanda boşluk analizini ve sürdürülebilirlik yol haritasının çıkarılmasını içermektedir. Bu süreçte proje kartları oluşturulmakta ve mevcut durum su ayak izi, karbon ayak izi, çevresel yönetim, vizyon ve bilişim eksiklikleri gibi başlıklarla değerlendirilerek eksikler tespit edilmektedir. Bu süreç sonunda Bakanlığa sunum gerçekleştirilmektedir.

Faz 2'de teknik ve fizibilite uygulama danışmanlığı sağlanmakta, eksikliklerin kapatılması ve uygulamanın hayata geçirilmesi hedeflenmektedir. Şirketler belirlenen proje kartlarını hayata geçirme yükümlülüğü taşımamaktadır. Proje kartlarında belirlenen danışmanlık hizmetlerinde danışman şirketini firma kendisi seçmektedir. Destek kapsamındaki firma ile organik bağlı harcama yetkilisi firma destekten faydalanabilir ve bu kapsamda %51 ortaklık şartı aranmaktadır. Faz 2 sonuçları; teknik ve finansal fizibilite raporlarını, yasal izinleri, projenin diğer katkılarını, etkilerini, baz ve hedeflenen performansı, finansal maliyeti, teknik analizi, olası riskleri, yatırımın geri dönüş süresini ve altyapı ile teçhizata ilişkin finansman imkanlarını (diğer devlet yardımları, teşvikler vb.) içermektedir.

Faz 3, izleme ve doğrulama danışmanlığı sürecidir ve projelerin hayata geçip geçmediğinin kontrol edilmesini kapsamaktadır. Bu aşamada şirket, daha önce Faz 2 çerçevesinde hizmet almamış bir danışman seçmektedir. Destek kapsamındaki firma ve organik bağlı olan harcama yetkilisi firma bu aşamadan faydalanabilir.

Danışmanlık ücretleri büyük ölçekli firmalar için 1.500.000 TL, orta ölçekli firmalar için 1.000.000 TL, küçük ölçekli firmalar için ise 500.000 TL olarak belirlenmiştir ve bu tutarların %50'si Bakanlık tarafından karşılanmaktadır. Proje kartları sürdürülebilirlik danışmanlığı ve bilişim danışmanlığı olmak üzere iki ana gruba ayrılmaktadır. Sürdürülebilirlik danışmanlığı altında özellikle sürdürülebilir tedarik zinciri başlığı öne çıkmaktadır. Bilişim danışmanlığı altında danışman, yazılım ve lisans ücretleri ile kurulum danışmanlığı ihtiyaçlarını tespit ederse bu giderler de karşılanmaktadır.

Proje kartları; çevresel, sosyal ve yönetim boyutlarını içermektedir. Bir ürünün çıkardığı atık ve karbon ayak izi gibi büyük çevresel etkileri kapsamaktadır. Faz 1 ve Faz 2 tamamlandıktan sonra proje kartlarıyla birlikte finansman imkanları sunulmaktadır. Bu imkanlar arasında İGE Kefalet Portalı, Türk Eximbank, Yatırım Kalkınma Bankası, TSKB, TTB, Avrupa fonları ve diğer finansal kaynaklar yer almaktadır. Faz 3 izleme ve doğrulama danışmanlığı, sürdürülebilirlik yol haritasında yer alan projelerin çıktılarının izlenmesini ve doğrulanmasını sağlamaktadır.

Marka kullanım hakkı, Faz 1 raporu onaylanan şirketler için geçerlidir. Değerlendirme Bakanlık tarafından yapılmaktadır ve marka kullanım süresi 5 yıldır. Bu kullanım, üretici ve tüketiciye sürdürülebilirlik farkındalığı yaratmayı hedeflemekle birlikte garanti ya da akreditasyon belgesi niteliği taşımamaktadır. Marka kullanımına başvurmak için şirketin imalatçı ya da ihracatçı olması ve son 3 yılda toplam 300.000 dolar ihracat gerçekleştirmiş olması gerekmektedir. Değerlendirme kriterleri arasında şirketin sürdürülebilirlik vizyonu ve stratejisi, ihracat vizyonu ve kültürü, üst yönetimin projeyi sahiplenme düzeyi, proje ekibinin niteliği ve sürdürülebilirlik stratejisinin mali yapıya uygunluğu yer almaktadır.

³⁶ Ticaret Bakanlığı, Responsible [2](#)

³⁷ Ticaret Bakanlığı, 5973 Sayılı İhracat Destekleri Hakkında Karara İlişkin Genelgeler [2](#)

³⁸ Ticaret Bakanlığı, 5973 Sayılı İhracat Destekleri Hakkında Karar [2](#)

³⁹ Ticaret Bakanlığı, Responsible [2](#)

Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları

Avrupa Birliği mevzuatı, mikro şirketler hariç borsada işlem gören şirketlerin ve büyük şirketlerin sosyal ve çevresel etkilerini açıklamalarını zorunlu kılmaktadır.⁴⁰ Bu doğrultuda Avrupa Yeşil Mutabakatı ve Sürdürülebilir Finans Eylem Planı'nın önemli bir unsuru olarak kabul edilen AB Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi (Corporate Sustainability Reporting Directive - CSRD) 5 Ocak 2023'te yürürlüğe girmiştir. Muhasebe Direktifi (Accounting Directive), Şeffaflık Direktifi (Transparency Directive), Denetim Direktifi (Audit Directive) ve Denetim Tüzüğü (Audit Regulation) yapılan değişiklikler yoluyla kurumsal sürdürülebilirlik raporlama gereklilikleri modernize edilmiştir. CSRD kapsamına büyük işletmeler, AB düzenlenmiş piyasalarında menkul kıymetleri işlem gören KOBİ'ler, büyük grupların ana şirketleri ve bu işletme kategorilerine ait ihraççılar girmektedir. CSRD ile getirilen raporlama yükümlülüklerinin uygulanmaya başlaması, farklı işletme kategorilerine göre aşamalı olarak gerçekleşmektedir.⁴¹ CSRD "double materiality" olarak ifade edilen "çifte önemlilik" prensibini temel almaktadır. Çifte önemlilik, sürdürülebilirliğin şirket için yaratacağı finansal risklerin yanı sıra şirketin insan ve çevreye etkisinin de raporlanması anlamına gelmektedir.⁴²

Avrupa Komisyonu, bu direktif kapsamına giren şirketlerin kullanacağı Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartlarını (European Sustainability Reporting Standards - ESRS) 31 Temmuz 2023 tarihinde onaylamıştır. Standartlar, daha önce Avrupa Finansal Raporlama Danışma Grubu (European Financial Reporting Advisory Group - EFRAG) olarak bilinen ve çeşitli paydaşları bir araya getiren bağımsız bir kuruluş tarafından taslak hâlinde geliştirilmiştir.⁴³ Raporlama yapılırken uyulması gereken genel ilkeler ESRS 1; direktif kapsamında tüm firmalar için zorunlu olan temel bilgiler ise ESRS 2 altında bulunmaktadır. Çevre, toplum ve yönetim alanındaki konu bazı standartlar ise diğer kategoriler altında yer almaktadır.

Konularına Göre Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları		
Grup	Numara	Konu
Yatay Konular	ESRS 1	Genel Gereklilikler
Yatay Konular	ESRS 2	Genel Açıklamalar
Çevre	ESRS E1	İklim
Çevre	ESRS E2	Kirlilik
Çevre	ESRS E3	Su ve deniz kaynakları
Çevre	ESRS E4	Biyçeşitlilik ve ekosistemler
Çevre	ESRS E5	Kaynak kullanımı ve döngüsel ekonomi
Sosyal	ESRS S1	Kendi iş gücü
Sosyal	ESRS S2	Değer zincirindeki çalışanlar
Sosyal	ESRS S3	Etkilenen topluluklar
Sosyal	ESRS S4	Tüketiciler ve nihai kullanıcılar
Yönetişim	ESRS G1	İş uygulamaları

⁴⁰ Avrupa Komisyonu (31 Temmuz 2023) Questions and Answers on the Adoption of European Sustainability Reporting Standards [7](#)

⁴¹ Avrupa Komisyonu (26 Şubat 2025) Proposal for a Directive of The European Parliament and of The Council amending Directives (EU) 2022/2464 and (EU) 2024/1760 as regards the dates from which Member States are to apply certain corporate sustainability reporting and due diligence requirements COM(2025) 80 final [7](#)

⁴² Avrupa Komisyonu (26 Temmuz 2022) Sustainable finance [7](#)

⁴³ Avrupa Komisyonu (31 Temmuz 2025) Corporate sustainability reporting [7](#)

Kaynak: Avrupa Komisyonu, 2023

İlk kez raporlama yapma yükümlülüğü altına giren şirketler, “birinci dalga” olarak adlandırılmaktadır. AB, 11 Temmuz 2025 tarihinde bu şirketleri etkileyecek bir dizi değişiklik duyurmuştur. ⁴⁴ 2025 ve 2026 mali yıllarından itibaren raporlama yapacak ikinci ve üçüncü dalga şirketler Temmuz ayında yapılan değişikliklere dahil edilmemiştir. Çünkü AB, Nisan 2025’te duyurduğu “Süre Durdurma” Direktifi ile ikinci ve üçüncü dalga şirketlerin yükümlülüklerini iki yıl ertelemiştir. ⁴⁵

Temmuz ayı değişiklikleriyle AB, tüm “birinci dalga” şirketleri 2025 ve 2026 mali yılları raporlarına sürdürülebilirlikle ilgili beklenen finansal etkileri eklemekten muaf tutmuştur.

Tüm Birinci Dalga Şirketler için Temmuz 2025 Değişikliği		
Kapsam	Önceki Düzenleme	Değişiklik
Beklenen finansal etkiler	2024 için rapora dahil etmeyebilir	2025 ve 2026’ya kadar uzatıldı

Kaynak: Avrupa Komisyonu

AB, 750’ye kadar çalışanı olan “birinci dalga” şirketler için muhtelif raporlama tarihlerini uzatmıştır. Önceki düzenlemede bu firmalar, 2024 mali yılı için kapsam 3 ve toplam sera gazı emisyonlarını; kendi iş gücü hakkındaki bilgilerini raporlamaktan muaf tutulmuştu. Son yapılan değişiklik ile birlikte söz konusu süre 2025 ve 2026 mali yıllarını da kapsayacaktır. AB, 2024 ve 2025 mali yılları için muafiyet tanınan bazı standartların süresini 2026 mali yılına kadar genişletmiştir. Biyolojik çeşitlilik ve ekosistemler; değer zincirindeki çalışanlar; etkilenen topluluklar; tüketiciler ve nihai kullanıcılar bu kapsamda verilen muafiyetler arasında yer almaktadır. ⁴⁶

750’ye Kadar Çalışanı Olan Fazla Birinci Dalga Şirketler için Temmuz 2025 Değişikliği		
Kapsam	Önceki Düzenleme	Değişiklik
Kapsam 3 sera gazı emisyonları ve toplam sera gazı emisyonları	2024 için rapora dahil etmeyebilir	2025 ve 2026’ya kadar uzatıldı
ESRS E4 – Biyoçeşitlilik ve ekosistemler	2024 ve 2025 için rapora dahil etmeyebilir	2026’ya kadar uzatıldı
ESRS S1 – Kendi iş gücü	2024 için rapora dahil etmeyebilir	2025 ve 2026’ya kadar uzatıldı
ESRS S2 – Değer zincirindeki çalışanlar	2024 ve 2025 için rapora dahil etmeyebilir	2026’ya kadar uzatıldı
ESRS S3 – Etkilenen topluluklar	2024 ve 2025 için rapora dahil etmeyebilir	2026’ya kadar uzatıldı
ESRS S4 – Tüketiciler ve nihai kullanıcılar	2024 ve 2025 için rapora dahil etmeyebilir	2026’ya kadar uzatıldı

Kaynak: Avrupa Komisyonu

⁴⁴ Avrupa Komisyonu (31 Temmuz 2025) Commission adopts “quick fix” for companies already conducting corporate sustainability reporting [7](#)

⁴⁵ Avrupa Komisyonu (26 Şubat 2025) Omnibus I package - Commission simplifies rules on sustainability and EU investments, delivering over €6 billion in administrative relief [7](#)

⁴⁶ Avrupa Komisyonu (31 Temmuz 2025) Commission adopts “quick fix” for companies already conducting corporate sustainability reporting [7](#)

750’den fazla çalışanı olan “birinci dalga” şirketlere, muhtelif konularda 2025 ve 2026 mali yılları için kademeli geçiş hükümlerinin uygulanması kararlaştırılmıştır.

750’den Fazla Çalışan Olan Birinci Dalga Şirketler için Temmuz 2025 Değişikliği		
Kapsam	Önceki Düzenleme	Değişiklik
ESRS E4 – Biyoçeşitlilik ve ekosistemler	Aşamalı geçiş olmadan raporlama (önemli ise)	2025 ve 2026 için rapora dahil etmeyebilir
ESRS S1 – Kendi iş gücü kapsamında • İşletmenin kendi iş gücünde bulunup doğrudan çalışanı olmayan kişilerin özellikleri • EEA dışı ülkelerde toplu pazarlık kapsamı ve toplumsal diyalog • Sosyal koruma • Engelli çalışan yüzdesi • Eğitim ve beceri geliştirme • İşle ilgili hastalık vakaları • Yaralanma, kaza, ölüm ve işle ilgili hastalıklar nedeniyle kaybedilen gün sayısı • Çalışanı olmayanlar için iş sağlığı ve güvenliği • İş-yaşam dengesi	2024 için muafiyet	2025 ve 2026’a uzatıldı
ESRS S2 – Değer zincirindeki çalışanlar	Aşamalı geçiş olmadan raporlama (önemli ise)	2025 ve 2026 için rapora dahil etmeyebilir
ESRS S3 – Etkilenen topluluklar	Aşamalı geçiş olmadan raporlama (önemli ise)	2025 ve 2026 için rapora dahil etmeyebilir
ESRS S4 – Tüketiciler ve nihai kullanıcılar	Aşamalı geçiş olmadan raporlama (önemli ise)	2025 ve 2026 için rapora dahil etmeyebilir

Kaynak: Avrupa Komisyonu, yıllar mali yılı kapsamaktadır.

Avrupa Komisyonu gereken verinin azaltılması, belirsizlik içeren hükümlerin netleştirilmesi ve diğer mevzuatla uyumun artırılmasını hedeflemekte olup ESRS’de daha geniş çaplı bir revize yapmaya yönelik çalışmaktadır. Söz konusu düzeltmenin 2027’ye kadar tamamlanması beklenmektedir.

EFRAG, Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları’nı sadeleştirilmiş yeni taslaklarını yayımlayıp paydaşlardan görüş toplamaya başlamıştır. Kamu istişare süreci 31 Temmuz ile 29 Eylül 2025 tarihleri arasında sürecektir.⁴⁷

⁴⁷ EFRAG (31 Temmuz 2025) Press release - EFRAG Shares Revised ESRS Exposure Drafts and Launches 60-Day Public Consultation [↗](#)

Yapay Zekâda Küresel Dönüşüm

Yapay Zekâ Stratejileri

Yapay zekâ pazarı hızla büyüyerek uluslararası rekabetin önemli unsurlarından biri haline gelmiştir. Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı'nın (UNCTAD) 2025 Teknoloji ve İnovasyon Raporu 2023 yılında 189 milyar dolar seviyesindeki dünya yapay zekâ pazarının yaklaşık 25 katlık bir artış ile 2033 yılında 4,8 trilyon dolara ulaşacağını öngörmektedir.⁴⁸

Birçok devlet yapay zekâ alanındaki yatırımlarını artırmakta; rakiplerini geride bırakmak için stratejiler geliştirmektedir. Çin, 2017 tarihli Yeni Nesil Yapay Zekâ Geliştirme Planı (The Next Generation AI Development Plan) kapsamında 2030'a kadar yapay zekâda lider olmak için çekirdek yapay zekâ endüstrisini 1 trilyon RMB (yaklaşık 140 milyar dolar) üzerine çıkarmayı ve ilişkili sektörlerin toplam değerini 10 trilyon RMB (yaklaşık 1,4 trilyon dolar) ulaştırmayı hedeflemektedir.⁴⁹ Çin'in yapay zekâ endüstrisinin 500 milyar RMB (yaklaşık 70 milyar dolar) aşan bir büyüklüğe ulaştığı hesaplanmaktadır. Sektörde 4.300'den fazla şirket faaliyet göstermektedir.⁵⁰ Finansal hizmetler firması Morgan Stanley Çin'de yapay zekâ yatırımlarının 2030 itibarıyla %52 getiri sağlayacağı, uzun vadede ise verimliliği artırarak Çin'in GSYH büyümesine katkı sunacağını tahmin etmektedir.⁵¹

Avrupa Birliği yapay zekâ düzenlemeleri konusunda muhtelif adımlar atmıştır. AB'nin 2025 Nisan ayında açıkladığı Yapay Zekâ Kıtası Eylem Planı (The EU AI Continent Action Plan) büyük ölçekli yapay zekâ veri ve bilişim altyapılarının kurulması, yüksek kaliteli veriye erişimin artırılması, stratejik sektörlerde yapay zekâ kullanımının teşvik edilmesi, yapay zekâ becerilerinin güçlendirilmesine yönelik eylemler içermektedir. Plan kapsamında Yapay Zekâ fabrikaları ve gigafabrikaların kurulması, özel yatırımları harekete geçirmeyi amaçlayan InvestAI Mekanizması ve Yapay Zekâ Becerileri Akademisi'nin başlatılması amaçlanmaktadır.⁵²

ABD ise Temmuz 2025'te yayımladığı Yapay Zekâ Eylem Planı kapsamında özel sektörün yapay zekâ teknolojilerini benimsemesini desteklemeyi, veri merkezi kurulumlarında izin süreçlerini hızlandırmayı, yapay zekâ odaklı iş gücü eğitimiye yönelik yatırımlar yapmayı ve düzenlemeleri sadeleştirmeyi planlamaktadır.⁵³ ABD'de özel sektörün yapay zekâ alanındaki yatırımlarının 2024 yılında 109,1 milyar dolara ulaştığı tahmin edilmektedir.⁵⁴

Yapay Zekâ Uygulamaları

Devletler nezdinde adımlar atılırken yapay zekâ uygulamaları dış ticareti ve endüstriyi dönüştürmeye devam etmektedir. Pazar analizinden belge yönetimine, risk değerlendirmesinden lojistik optimizasyonuna kadar pek çok alanda yapay zekâ destekli çözümler ihracatçıların iş süreçlerini dönüştürmektedir. Yapay zekâ destekli sistemlerle büyük veri kümeleri analiz edilerek hedef pazarların talep trendleri tahmin edilmesi, karar destek sistemleri sayesinde

⁴⁸ UNCTAD (2025) 2025 Technology and Innovation Report: Inclusive Artificial Intelligence for Development [↗](#)

⁴⁹ Webster, Creemers, Kania & Triolo (1 Ağustos 2017) Full Translation: China's 'New Generation Artificial Intelligence Development Plan' (2017) [↗](#)

⁵⁰ World Economic Forum (Ocak 2025) Blueprint to Action: China's Path to AI-Powered Industry Transformation [↗](#) State Council of China (7 Temmuz 2023) artificial intelligence industry is booming, with the scale of its core industry reaching 500 billion yuan [↗](#)

⁵¹ Morgan Stanley (22 Mayıs 2025) AI in China: A Sleeping Giant Awakens [↗](#)

⁵² European Commission (9 Nisan 2025) Commission sets course for Europe's AI leadership with an ambitious AI Continent Action Plan [↗](#)

⁵³ White House (Temmuz 2025) Winning the Race: America's AI Action Plan [↗](#)

⁵⁴ Stanford University Human-Centered Artificial Intelligence (2025) Artificial Intelligence Index Report 2025 [↗](#)

gümrük prosedürlerinden navlun hesaplamalarına kadar olan süreçlerin dijitalleştirilmesi, evrak işlemlerinde akıllı belge tanıma teknolojileriyle hataların en aza indirilmesi dış ticaret maliyetini düşürmektedir.

Yapay zekânın operasyonel süreçleri kolaylaştırması, sektörlerde yapay zekâ uygulamalarının artmasına katkı sunmaktadır. Gerçek zamanlı olarak hava durumu, trafik yoğunluğu ve gümrük işlem sürelerini analiz eden akıllı sistemler, en optimize teslimat rotalarını belirleyerek maliyet tasarrufu sağlayabilmekte; teslimat sürelerindeki belirsizliklerin azalmasına destek olmaktadır. Sektörler de yapay zekâyı iş süreçlerine daha fazla entegre etmektedir. Kimya sektöründe yapay zekâ destekli üretim simülasyonları enerji verimliliğini optimize ederek kaynak tasarrufu sağlamakta; makine öğrenmesi modülleri müşteri taleplerini öngörerek tedarik zincirini verimli hâle getirmektedir. Araştırma şirketi Precedence Research 2024'te 1,78 milyar dolar seviyesinde bulunan kimya sektöründe yapay zekâ uygulamaları pazarının 2025'te 2,29 milyar dolar seviyesine çıkacağını ve on içinde 28 milyar dolara ulaşacağını öngörmektedir.⁵⁵ Metal ve maden sektöründe ise jeolojik verilerin yapay zekâ ile derinlemesine analiziyle rezerv tahmin etme; gelişmiş görüntü işleme algoritmaları yardımıyla kalite kontrol süreçlerini dijitalleştirme olanaklarına yönelik çalışmalar yürütülmektedir. Makine ve elektrik-elektronik sektörlerinde ise nesnelerin interneti (internet of things - IoT) sensörleriyle entegre çalışan yapay zekâ sistemleri muhtelif çözümler sunarak üretimi durdurmadan arıza riskini önceden tespit edebilmekte, bu sayede bakım süreleri ve üretim kayıpları minimuma indirilmektedir. Kuyumculuk sektöründe ise müşteri eğilimlerine göre kişiselleştirilmiş koleksiyon tasarımı gibi çözümler sunulmaktadır.

Sürdürülebilir üretim hedefleri doğrultusunda yapay zekânın geri dönüşüm ve atık yönetimin katkı sağlamaktadır. Modern atık tesisleri yapay zekâ görüş sistemleri, yüksek çözünürlüklü kameralar, hiperspektral görüntüleme, yakın kızılötesi sensörler ile donatılmış robotlar kullanarak sistemlerine yapay zekâyı entegre etmektedir. Söz konusu robotlar hızlı ve düşük maliyetle ayrıştırma yapabilmektedir.⁵⁶ Yapay zekânın daha iyi ayrıştırma ve kirliliği azaltma sayesinde geri dönüşüm verimliliğini %60'a kadar artırabileceği belirtilmektedir. Bu da daha fazla malzemenin geri dönüştürülmesi, daha az atığın depolama sahalarına gitmesi ve kaynakların daha sürdürülebilir şekilde kullanılması anlamına gelmektedir.⁵⁷

Sağladığı fırsatların yanı sıra yapay zekânın siber güvenlik ve veri gizliliği gibi alanlarda getirdiği riskler de dikkate alınmalıdır. Veri güvenliği endişeleri, düzenleyici çerçevelerdeki belirsizlikler ve nitelikli iş gücü açığı, yapay zekâ çözümlerinin ölçeklendirilmesinin önündeki başlıca engeller olarak karşımıza çıkmaktadır. Yanlış veri ile beslenen bir yapay zekâ modeli, hatalı piyasa öngörülleri oluşturabilir, hedef ülke profillerini yanlış analiz edebilir ya da gümrük ve regülasyon uyumu süreçlerinde kritik hatalara yol açabilir. Sistemlerin yalnızca algoritmik doğruluğuna güvenilmesi gerçek dünyadaki faktörlerin göz ardı edilmesine neden olabilir. Bu ise finansal kayıplar, yasal yükümlülükler ve itibar zedelenmeleri gibi somut sonuçlar doğurabilir. Yapay zekânın güvenilirliği için sosyal, hukuki ve etik denetim mekanizmalarının devreye girmesi gerekmektedir. Yapay zekâda güven inşası, çok disiplinli ve şeffaf bir yaklaşım gerektirmektedir.⁵⁸

Sonuç olarak firmalar için verimlilik, maliyet avantajı ve küresel rekabet gücü açısından fırsat sunan yapay zekâ bilhassa dış ticaret, lojistik ve pazarlama süreçlerinde otomasyon ve veri analitiğiyle iş süreçlerini kolaylaştırmaktadır. Ancak söz konusu dönüşüm siber güvenlik riskleri, veri gizliliği endişeleri, yüksek yatırım maliyetleri ve nitelikli iş gücü ihtiyacı gibi zorlukları da beraberinde getirmektedir. Firmaların, yapay zekâyı yalnızca teknik bir araç değil, stratejik ve sorumlu bir dönüşüm süreci olarak görmeleri faydalı olacaktır.

⁵⁵ Precedence Research (2025) Artificial Intelligence in Chemicals Market Size and Forecast 2025 to 2035 [↗](#)

⁵⁶ Renée Cho (2025) How AI Is Revolutionizing the Recycling Industry [↗](#)

⁵⁷ Sustainability Directory (2025) What Statistics Indicate AI Use in Recycling? [↗](#)

⁵⁸ International Telecommunication Union (10 Temmuz 2025) Can we test for trust? The verification challenge in AI [Panel session] AI for Good Summit 2025. [↗](#)